

Številka: 007-60/2015
Ljubljana, 18. 5. 2015
EVA 2015-2030-0020
GENERALNI SEKRETARIAT VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE Gp.gs@gov.si
ZADEVA: PREDLOG ZAKONA O SISTEMSKIH PREISKAVAH PROJEKTOV DRŽAVNEGA POMENA – redni postopek – predlog za obravnavo – NOVO GRADIVO ŠT. 2
1. Predlog sklepov vlade:
<p>Na podlagi drugega odstavka 2. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 - uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10-ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G in 65/14) je Vlada Republike Slovenije na ... seji dne ... sprejela naslednji sklep:</p> <p>»Vlada Republike Slovenije je določila besedilo Predloga Zakona o sistemskih preiskavah projektov državnega pomena in ga predloži Državnemu zboru Republike Slovenije v obravnavo po rednem postopku.«</p> <p style="text-align: right;">mag. Darko KRAŠOVEC GENERALNI SEKRETAR</p> <p>Priloga: – predlog zakona</p> <p>Prejemniki:</p> <ul style="list-style-type: none">– Državni zbor Republike Slovenije,– Ministrstvo za pravosodje,– Ministrstvo za finance,– Ministrstvo za infrastrukturo,– Služba Vlade Republike Slovenije za zakonodajo
2. Predlog za obravnavo predloga zakona po nujnem ali skrajšanem postopku v državnem zboru z obrazložitvijo razlogov:
/
3.a Osebe, odgovorne za strokovno pripravo in usklajenost gradiva:
<ul style="list-style-type: none">- mag. Goran Klemenčič, minister za pravosodje- Darko Stare, državni sekretar v Ministrstvu za pravosodje- Metod Dragonja, državni sekretar v Ministrstvu za finance- Ksenija Mihovar Globokar, direktorica Službe Vlade RS za zakonodajo

- mag. Klemen Grebenšek, državni sekretar v Ministrstvu za infrastrukturo - Miranda Groff Ferjančič, namestnica generalnega sekretarja vlade		
3.b Zunanji strokovnjaki, ki so sodelovali pri pripravi dela ali celotnega gradiva:		
/		
4. Predstavniki vlade, ki bodo sodelovali pri delu državnega zbora:		
- mag. Goran Klemenčič, minister za pravosodje - dr. Dušan Mramor, minister za finance - dr. Peter Gašperšič, minister za infrastrukturo - Ksenija Mihovar Globokar, direktorica Službe Vlade RS za zakonodajo - Darko Stare, državni sekretar v Ministrstvu za pravosodje - Metod Dragonja, državni sekretar v Ministrstvu za finance - mag. Klemen Grebenšek, državni sekretar v Ministrstvu za infrastrukturo - Miranda Groff Ferjančič, namestnica generalnega sekretarja vlade		
5. Kratek povzetek gradiva:		
<p>Vlada Republike Slovenije je s sklepom št. 02401-13/2014/3 z dne 20. 11. 2014 ustanovila in imenovala delovno skupino za pripravo osnutka zakona za izvedbo neodvisne preiskave izgradnje in revizije poslov pri izgradnji bloka 6 v Termoelektrarni Šoštanj oziroma oblikovanje zakonodajnega predloga za izvajanje neodvisnih nadzorov izvajanja velikih državnih strateških in infrastrukturnih projektov tudi v bodoče. Člani delovne skupine so oblikovali tukaj predloženi predlog zakona.</p> <p>Poglavitna rešitev predloga zakona je omogočiti celovito in v relativno kratkem času zdržema izvedeno preiskavo priprave in izvajanja projektov državnega pomena, kakršni so na primer projekt izgradnje bloka 6 TEŠ, razlogi, ki so privedli do t.i. »bančne luknje« in priprava, oddaja naročil ter izvajanje tistih velikih bodočih projektov državnega pomena, pri katerih se pojavi resen dvom o pravilnosti, gospodarnosti oziroma smotrnosti nadaljnjega ali/in na začetku investicije nepredvidenega investiranja ali/in poročstva. Nadalje se s tem predlogom zakona daje pravna podlaga za ustanovitev preiskovalne komisije, sestavljene iz oseb, praviloma zaposlenih v državnih organih ali subjektih javnega sektorja, kot jih opredeljuje Zakon o integriteti in preprečevanju korupcije (v nadaljevanju: ZIntPK), in določa pristojnosti ter pooblastila, ki bodo omogočila hitro in učinkovito sistemsko preiskavo, ki bo Vladi RS in Državnemu zboru RS zagotovila potrebne, stroškovne in verodostojne informacije za sprejem normativnih, institucionalnih in praktičnih ukrepov za stroškovno bolj upravičeno in uspešnejše izvajanje projektov državnega pomena ali za odločitve o nadaljnjem izvajanju, financiranju, udeležbi oziroma investiranju ali prevzemanju obveznosti države iz naslova investicije oziroma velikih projektov.</p>		
6. Presoja posledic za:		
a)	javnofinančna sredstva nad 40.000 EUR v tekočem in naslednjih treh letih	NE
b)	uskajenost slovenskega pravnega reda s pravnim redom Evropske unije	NE
c)	administrativne posledice	NE
č)	gospodarstvo, zlasti mala in srednja podjetja ter konkurenčnost podjetij	NE
d)	okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki	NE
e)	socialno področje	NE
f)	dokumente razvojnega načrtovanja: <ul style="list-style-type: none"> - nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja - razvojne politike na ravni programov po strukturi razvojne klasifikacije programskega proračuna - razvojne dokumente Evropske unije in mednarodnih organizacij 	NE
7.a Predstavitev ocene finančnih posledic nad 40.000 EUR:		
(Samo če izberete DA pod točko 6.a.)		

I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu				
	Tekoče leto (t)	t + 1	t + 2	t + 3
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) obveznosti za druga javnofinančna sredstva				
II. Finančne posledice za državni proračun				
II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				
II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				
II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:				
Novi prihodki	Znesek za tekoče leto (t)		Znesek za t + 1	
SKUPAJ				
OBRAZLOŽITEV:				
I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu				
V zvezi s predlaganim vladnim gradivom se navedejo predvidene spremembe (povečanje, zmanjšanje):				
<ul style="list-style-type: none"> – prihodkov državnega proračuna in občinskih proračunov, – odhodkov državnega proračuna, ki niso načrtovani na ukrepih oziroma projektih sprejetih proračunov, – obveznosti za druga javnofinančna sredstva (drugi viri), ki niso načrtovana na ukrepih 				

oziroma projektih sprejetih proračunov.

II. Finančne posledice za državni proračun

Prikazane morajo biti finančne posledice za državni proračun, ki so na proračunskih postavkah načrtovane v dinamiki projektov oziroma ukrepov:

II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:

Navedejo se proračunski uporabnik, ki financira projekt oziroma ukrep; projekt oziroma ukrep, s katerim se bodo dosegli cilji vladnega gradiva, in proračunske postavke (kot proračunski vir financiranja), na katerih so v celoti ali delno zagotovljene pravice porabe (v tem primeru je nujna povezava s točko II.b). Pri uvrstitvi novega projekta oziroma ukrepa v načrt razvojnih programov se navedejo:

- proračunski uporabnik, ki bo financiral novi projekt oziroma ukrep,
- projekt oziroma ukrep, s katerim se bodo dosegli cilji vladnega gradiva, in
- proračunske postavke.

Za zagotovitev pravic porabe na proračunskih postavkah, s katerih se bo financiral novi projekt oziroma ukrep, je treba izpolniti tudi točko II.b, saj je za novi projekt oziroma ukrep mogoče zagotoviti pravice porabe le s prerazporeditvijo s proračunskih postavk, s katerih se financirajo že sprejeti oziroma veljavni projekti in ukrepi.

II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:

Navedejo se proračunski uporabniki, sprejeti (veljavni) ukrepi oziroma projekti, ki jih proračunski uporabnik izvaja, in proračunske postavke tega proračunskega uporabnika, ki so v dinamiki teh projektov oziroma ukrepov ter s katerih se bodo s prerazporeditvijo zagotovile pravice porabe za dodatne aktivnosti pri obstoječih projektih oziroma ukrepih ali novih projektih oziroma ukrepih, navedenih v točki II.a.

II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:

Če se povečani odhodki (pravice porabe) ne bodo zagotovili tako, kot je določeno v točkah II.a in II.b, je povečanje odhodkov in izdatkov proračuna mogoče na podlagi zakona, ki ureja izvrševanje državnega proračuna (npr. priliv namenskih sredstev EU). Ukrepanje ob zmanjšanju prihodkov in prejemkov proračuna je določeno z zakonom, ki ureja javne finance, in zakonom, ki ureja izvrševanje državnega proračuna.

7.b Predstavitev ocene finančnih posledic pod 40.000 EUR:

/

8. Predstavitev sodelovanja javnosti:

Gradivo je bilo predhodno objavljeno na spletni strani predlagatelja:

DA

Gradiva ni potrebno predhodno objaviti na spletni strani.

Datum objave: 23. 2. 2015; datum posredovanja v usklajevanje: 20. 2. 2015 in 29. 4. 2015

V razpravo so bili vključeni:

Poleg objave na spletni strani Ministrstva za pravosodje in spletnem portalu »e-demokracija« je bil predlog zakona posredovan v strokovno usklajevanje naslednjim organom: Vrhovnemu državnemu tožilstvu RS, Vrhovnemu sodišču RS, Državnemu pravobranilstvu RS, Policiji, Odvetniški zbornici Slovenije, Informacijskemu pooblaščenču RS, Komisiji RS za preprečevanje korupcije, Uradu RS za preprečevanje pranja denarja, Banki Slovenije, Javni agenciji RS za varstvo konkurence, Agenciji za trg vrednostnih papirjev, Agenciji za zavarovalni nadzor, Računskemu sodišču RS, Pravni fakulteti v Ljubljani, Pravni fakulteti v Mariboru in Evropski pravni fakulteti v Novi Gorici.

Predlogi organov so bili **večinoma** upoštevani.

Agencija za trg vrednostnih papirjev, Državno pravobranilstvo RS in Agencija za zavarovalni nadzor so sporočili, da pripomb k predlogu zakona nimajo; Komisija za preprečevanje korupcije pa je po

usklajevalnem sestanku, kjer so bila pojasnjena odprta vprašanja, ocenila enako.

Bistvena mnenja, predlogi in pripombe, ki niso bili upoštevani, ter razlogi za neupoštevanje:

Urad za preprečevanje pranja denarja, Vrhovno državno tožilstvo RS, Banka Slovenije, Računsko sodišče RS in Policija so podali predvsem pripombe z vidika svojih pristojnosti in nasprotovali določbam predloga zakona, ki posegajo v ustavni in sistemski položaj navedenih organov ter v njihove pristojnosti v okviru postopkov, za katere so izvirno pristojni. Navedene pripombe so v predlogu zakona upoštevane tako, da predstojniki neodvisnih državnih organov, državnega tožilstva in Banke Slovenije lahko zavrnejo predlog predsednika preiskovalne komisije za sodelovanje njihovega predstavnika v komisiji, če menijo, da bi njegovo sodelovanje vplivalo na neodvisno, objektivno, nepristransko, učinkovito ali uspešno opravljanje izvirnih nalog in pristojnosti organa. Prav tako navedenim in drugim organom preiskovalni komisiji ne bo treba posredovati tistih dokumentov in podatkov, ki so jih pridobili na podlagi odredbe sodišča ali v okviru mednarodnega sodelovanja ali pa bi posredovanje škodovalo interesom postopkov, ki jih vodijo.

V zvezi s pripombami Banke Slovenije, ki se nanašajo na posredovanje podatkov, ki so bančna tajnost, pojasnjujemo, da je v predlogu zakona dodana posebna ureditev, kadar se bo zahteva preiskovalne komisije nanašala na posredovanje podatkov s strani Banke Slovenije.

Glede pripomb Informacijskega pooblaščenca RS, ki se nanašajo na nejasne pojme in preohlapno določen obseg preiskave, predlagatelj pojasnjuje, da je v uvodnih členih sedaj predloženega predloga zakona namen zakona jasno zamejen na: (i) preiskovanje sistemskih pomanjkljivosti pri izpeljavi projektov državnega pomena, (ii) na odpravo pomanjkljivosti pri konkretnem projektu in (iii) na sistemskem nivoju na spremembe predpisov ali prakse državnih organov in drugih subjektov javnega sektorja, kot jih opredeljuje ZIntPK. Izrecno je določeno tudi, da ne gre za ugotavljanje osebne (individualne) odgovornosti konkretnih oseb, za kar so pristojni drugi organi v skladu s svojimi izvirnimi pristojnostmi.

Predlog zakona na podlagi pripomb Informacijskega pooblaščenca RS tudi bolj jasno določa obveščanje pristojnih organov in javnosti s strani preiskovalne komisije, zaščito prijaviteljev ter varovanje tajnih in drugih vrst zaupnih podatkov.

9. Pri pripravi gradiva so bile upoštevane zahteve iz Resolucije o normativni dejavnosti:	DA
10. Gradivo je uvrščeno v delovni program vlade:	DA
11. Obrazložitev novega gradiva št. 2: V gradivu so upoštevane redakcijske in nekatere vsebinske pripombe Službe Vlade RS za zakonodajo. V dodatnem usklajevanju z Ministrstvom za finance po seji Odbora za državno ureditev in javne zadeve dne 13. 5. 2015 je bilo ugotovljeno, da so pripombe v gradivu z dne 11. 5. 2015 ustrezno upoštevane, zato nadaljnje spremembe besedila niso bile potrebne. Na podlagi naknadno posredovanega predloga Ministrstva za finance in Finančne uprave RS je bil četrti odstavek 14. člena dopolnjen tako, da bo organ lahko s pisno utemeljitvijo zavrnil posredovanje dokumentacije komisiji tudi v primeru, če je dokumentacijo pridobil v okviru mednarodnega sodelovanja, katerega pravila omejujejo uporabo take dokumentacije. 15. 5. 2015 je Ministrstvo za finance sporočilo, da se z navedeno dopolnitvijo strinja. Po dodatnem usklajevanju z Ministrstvom za notranje zadeve dne 13. 5. 2015 je bilo prav tako ugotovljeno, da so v besedilu z dne 11. 5. 2015	

upoštevani nekateri pomisleki, zato neuskklajenost ostaja le pri vprašanju članstva kriminalistov v komisiji.	
---	--

Darko STARE
DRŽAVNI SEKRETAR

Priloga:
– predlog zakona

**ZAKON O
SISTEMSKIH PREISKAVAH PROJEKTOV DRŽAVNEGA POMENA**

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

Komisija za preprečevanje korupcije (v nadaljevanju: KPK) je decembra 2013 objavila nabor 15 predlogov za soočenje s sistemsko korupcijo; med drugim tudi predlog za izvedbo javne in transparentne preiskave izgradnje bloka 6 v Termoelektrarni Šoštanj (v nadaljevanju: TEŠ 6) in bančne luknje. KPK je takrat ocenila, da je za izvedbo navedenih preiskav potrebna vzpostavitev ustreznih pravnih in dejanskih podlag za (i) izvedbo revizije z vidika smotnosti in pravilnosti investicije, (ii) preiskave premoženjskega stanja vseh, ki so bili udeleženi v projektu (odgovorne osebe TEŠ 6, člani razpisnih in izbirnih komisij ter projektnih teles idr.), in njihovih družinskih članov, (iii) pri čemer mora biti v taki preiskavi omogočeno pridobivanje podatkov ne glede na stopnjo tajnosti in opravljanje razgovorov z osebami, predpisane pa morajo biti tudi ustrezno visoke prekrškovne sankcije za neodzivnost na zahteve za izročitev dokumentacije, nekooperativnost odgovornih oseb in zavrnitev ali opustitev posredovanja podatkov. Predlagana je bila omejitev trajanja preiskave na največ 12 mesecev in javna objava celotnega spisa po zaključku preiskave; kot cilj preiskave pa ugotovitev, (i) zakaj so se zgodile morebiti ugotovljene nepravilnosti, (ii) kdo so ključni »igralci«, (iii) zoper koga je možno ukrepati (tako v civilnih kot tudi kazenskih postopkih, s poudarkom na odvzemu premoženjske koristi, pridobljene s kaznivim dejanjem ali zaradi njega, ter premoženja nezakonitega izvora), (iv) kako preprečiti, da bi se podobne nepravilnosti ponovile in – če se izkaže, da nečesa ni mogoče ugotoviti – (v) kje so razlogi za to in kako v prihodnje preprečiti tovrstna ravnanja oziroma njihovo prikrievanje.¹

Marca 2014 so bili predlogi KPK zapisani v Program ukrepov Vlade RS za preprečevanje korupcije.² Iz Prvega vmesnega poročila o izvajanju navedenega programa³ je razvidno, da so sicer potekale določene aktivnosti, vendar predvsem v smeri ugotavljanja kazenske odgovornosti in odvzema premoženja po Zakonu o odvzemu premoženja nezakonitega izvora (v nadaljevanju: ZOPNI), priprava zakonskih podlag za izvedbo koncentriranih sistemskih preiskav, ki jih je na predlog KPK v svojem programu sprejela Vlada RS, pa je zastala.

Ob začetku mandata sedanje vlade je bila imenovana delovna skupina z nalogo, da pripravi osnutek predloga zakona za izvedbo neodvisne preiskave izgradnje in revizije poslov pri izgradnji bloka TEŠ 6 oziroma oblikovanje predloga zakona, ki bo podlaga za neodvisen nadzor izvajanja velikih državnih strateških in infrastrukturnih projektov.⁴ Delovna skupina je po analizi obstoječih pravnih in dejanskih vidikov ocenila, da je na mestu sprejem sistemskega zakona, ki bo omogočal hitro, koncentrirano in celovito izvedbo neodvisne preiskave oziroma nadzora velikih projektov, vključno s projektom izgradnje bloka TEŠ 6 in ugotavljanjem razlogov za nastanek t. i. bančne luknje.

V zvezi s slednjo je tudi KPK v oceni stanja korupcije⁵ opozorila na nesprejemljivost kontinuiranega podružbljanja izgub bank, ki so v pretežni državni lasti. Ocenjeno je bilo, da je

¹ <https://www.kpk-rs.si/si/komisija/medijsko-sredisce/arhiv-novic/12/2013/predlogi-za-soocenje-s-sistemsko-korupcijo>

² http://www.mju.gov.si/fileadmin/mju.gov.si/pageuploads/IJZ/Program_ukrepov_Vlade_RS_za_preprecevanje_korupcije-marec2014.pdf

³ http://www.mju.gov.si/fileadmin/mju.gov.si/pageuploads/IJZ/Prvo_vmesno_porocilo_Vlade_RS_za_preprecevanje_korupcije_maj_2014.pdf

⁴ Sklep vlade RS, opr. Št. 02401-13/2014/3, z dne 20.11.2014.

⁵ https://www.kpk-rs.si/upload/t_datoteke/Ocena_stanja_korupcije_v_RS.pdf

treba odpraviti korupcijska ravnanja in bistveno zmanjšati raven korupcijskih tveganj, ki se pojavljajo v slovenskem bančnem sistemu, zlasti v državnih bankah, ki imajo več kot 80% delež slabih naložb vseh bank, ki poslujejo v Sloveniji. Slovenija ima v primerjavi z drugimi državami Evropske unije enega večjih relativnih odstotkov dokapitalizacij finančnega sektorja glede na njen BDP v obdobju 2008-2014⁶ (gre za kumulativni znesek v višini 4,27 milijard EUR oziroma 12,1% BDP leta 2013), pri čemer je delež prevzetih garancij in s tem potencialnih stroškov za javno blagajno prav tako nadpovprečen in nakazuje, da je ob normalnih naložbenih tveganjih pri nas finančno krizo poglobila oziroma potencirala tudi realizacija korupcijskih tveganj. Zato sanacija bančnega sektorja zgolj s sanacijo bančnih portfeljev dolgoročno ne bo zagotovila, da se podobne izgube v prihodnosti ne bi ponovile. Prav tako sistemska korupcijska tveganja ne morejo biti odpravljena le s kazenskim pregonom v primerih, ko gre za sume storitve kaznivih dejanj (in je škoda torej praviloma že nastala), ampak je/bo treba identificirati in iz bančno-poslovnih praks odstraniti (i) škodljive metode neprimerne in nesorazmerne političnega vmešavanja v bančni sistem, (ii) obremenjenost omrežij odločanja z raznimi nasprotji interesov, (iii) razloge (pre)šibke učinkovitosti nadzornih mehanizmov in (iv) razloge za premalo uspešno upravljanje državnih bank.

KPK je med drugim ugotovila, da so vodstveni in vodilni kadri bank z večinskim lastniškim deležem ali s prevladujočim vplivom države v preteklih letih odobraval kredite brez ustreznih zavarovanj, da so kredite odobraval kreditojemalcem z neprimerno bonitetno oceno in/ali kreditno zelo izpostavljenim kreditojemalcem ter prevzemali velika tveganja pri financiranju dvomljivih projektov, za katere je bilo ob predpostavki skrbne analize bonitete dolžnikov in ekonomske upravičenosti projektov mogoče razmeroma zanesljivo predvideti, da je njihova donosnost nizka oziroma tvegana oziroma da jih sploh ne bo mogoče izpeljati. KPK je opozorila, da prevzeta tveganja bank pri tovrstnih poslih vplivajo na delež reprogramiranih kreditov, v nadaljevanju pa na povečanje deleža slabih terjatev in končno privedejo do povečanja deleža delno in v celoti odpisanih bančnih terjatev. Velik obseg omenjenih poslov vpliva na zmanjšanje kapitalske ustreznosti bank z večinskim lastniškim deležem ali s prevladujočim vplivom države, zaradi česar so potrebne dodatne dokapitalizacije, ki jih financira državna blagajna, posredno torej državljani oziroma prebivalstvo Republike Slovenije.

Bolj neposredno kot pri bančni luknji se kot sporni vzorci delovanja z vsemi posledicami kažejo pri projektu gradnje TEŠ 6.

Naložba v gradnjo novega bloka TEŠ 6 je bila oziroma je ena izmed največjih finančnih investicij v Republiki Sloveniji v zadnjem desetletju, v povezavi s katero so se že od samega začetka pojavljali sumi nepravilnosti, negospodarnosti, zlorab in opustitev dolžnega ravnanja odgovornih oseb.

Dejstvo je, da se je od prve sklenjene pogodbe »na ključ« projekt izgradnje bloka TEŠ 6 podražil za skoraj 100 odstotkov. Znano je namreč, da je predvidena končna cena izvedbe tega projekta že presegla 1,4 milijarde evrov (trenutna cena 1,428 milijarde evrov), za kar je bila potrebna dodatna zadolžitev družbe TEŠ d.o.o. v letih 2011 in 2012, za katero je poročilo v višini cca. 440 milijonov evrov na podlagi posebej sprejetega zakona dala Republika Slovenija na podlagi Pogodbe o ureditvi razmerij v zvezi s projektom TEŠ 6 (podpisniki direktor TEŠ, minister za finance in minister za infrastrukturo, novembra 2012). Ob tem ni zanemarljivo dejstvo, da je bilo poročilo Republike Slovenije pogojeno z najvišjo končno ceno cca. 1,3 milijarde evrov, pri čemer je ta cena že presežena z noveliranim investicijskim programom. Da bo prišlo do tega, je bilo glede na elemente/dejavnike cene predvidljivo, a je bilo poročilo s podporo zainteresiranih politično-klientelističnih skupin kljub temu sprejeto oziroma prevzeto z zakonom, ki ga je na predlog vlade sprejel Državni zbor v letu 2012. V povezavi z vsem navedenim obstajajo sumi neodgovornega in nevestnega poslovanja ter nadzora tako družbe

⁶ http://ec.europa.eu/competition/state_aid/scoreboard/finacial_economic_crisis_aid_en.html

TEŠ d.o.o. kot tudi sumi nevestnega in neodgovornega ravnanja članov organov upravljanja in nadzora obvladujoče družbe HSE d.o.o. pri zagotavljanju pravilnosti in gospodarnosti izvedbe projekta izgradnje bloka TEŠ 6, ki naj bi bilo spodbujeno in motivirano tudi s politično klientelističnimi interesi posameznih državnih in lokalnih političnih skupin.

Vsi do sedaj ugotovljeni sumi kršitev veljavnih predpisov in standardov poštenega, vestnega in odgovornega korporativnega upravljanja in upravnega nadzora nad tako velikim, cenovno naraščajočim in z vidika rentabilnosti tveganim investicijskim projektom, ki je vsaj posredno, skozi ceno električne energije, financiran z davkoplačevalskimi sredstvi, narekujejo **vzpostavitev oziroma okrepitev** nadzorstvenih oziroma pravnih in institucionalnih mehanizmov, ki bodo **v prihodnosti onemogočali nastanek takih primerov**, v primeru TEŠ 6 pa omogočili:

- celovito in temeljito ugotovitev oziroma razkritje spornih ravnanj, ki vsa oziroma velika večina nima nujno znakov kaznivih dejanj in zato ne bodo oziroma ne bodo mogla biti predmet kazenskih postopkov in ugotavljanja kazenske odgovornosti,
- ugotovitev in uveljavitev politične odgovornosti deležnikov (in ne samo upravne, civilne/odškodninske in korporativne odgovornosti, ki se ugotavljajo v posebnih postopkih),
- pripravo podlag in ocene oziroma predloga vladi glede nadaljnjih odločitev v zvezi z izvajanjem in morebiti potrebnim financiranjem projekta oziroma pripravo ocene o potencialnem dodatnem finančnem bremenu za proračun Republike Slovenije, ki izviral iz projekta TEŠ 6 (npr. morebitna unovčitev poroštva),
- revizijo upravnih postopkov – družba TEŠ je za projekt npr. pridobila energetska dovoljenje, ki ga je izdal minister, pristojen za energijo, in okoljsko dovoljenje, ki ga je izdalo ministrstvo, pristojno za okolje (ARSO). Poleg navedenega je bil TEŠ d.o.o. v začetni fazi projekta zavezanec po predpisih o javnem naročanju, kasneje – pred izbiro ponudnika pa je bil s seznama zavezancev izločen,
- zlasti pa ugotovitev in razkritje ozadij, vzrokov, dejavnikov in razlogov, ki so povzročili (ali morda celo omogočili) neučinkovit in neuspešen nadzor nad financiranjem in vodenjem projekta izgradnje bloka TEŠ 6 in posledično vodili v očitno nepotrebno in negospodarno podražitev te izgradnje v breme davkoplačevalcev.

Posamezni obstoječi nadzorstveni in preiskovalni postopki so omejeni z namenom in pristojnostmi posameznih nadzorstvenih organov. Zato je z vidika posameznega nadzorstvenega organa celovita preiskava in revizija poslovanja in sprejemanja odločitev tako korporativnih kot politično upravnih in nadzorstvenih organov s pravnega vidika praktično neizvedljiva ali pa je zakonita oziroma pravno dopustna delitev podatkov, pridobljenih listin in informacij, zaščitene kot npr. poslovna skrivnost, možna zgolj v zelo omejenem obsegu.

Glede na navedeno je za ugotavljanje vzrokov nastanka te zelo drage, predvsem pa enormno podražene investicije in posledično porabe davkoplačevalskega denarja tudi v luči finančnih bremen, ki morebiti še sledijo zaradi danega poroštva države, **nujno potrebna vzpostavitev ustrezne pravne podlage**, ki ne bo primarno osredotočena na ugotavljanje kazenske in odškodninske odgovornosti. Rezultati oziroma ugotovitve in spoznanja bodo sicer lahko podlaga za uvedbo kazenskih ali odškodninskih postopkov (ali dopolnitev postopkov, ki so sicer v zelo majhnem obsegu oziroma glede majhnega dela posamičnih investicijskih opravil oziroma izvajanja projekta že v teku). Primarno pa bi bile naloge in namen predlagane izredne celovite revizije in preiskave projekta TEŠ 6 **osredotočene na uresničitev namena in ciljev navedenih v zgornjih alinejah oziroma namena in ciljev predlaganega zakona**.

Uporaba izrazov »revizija« in »preiskava« se lahko povezuje s preiskavami, za katere so pristojni in jih vodijo organi odkrivanja in kazenskega pregona ali drugi samostojni in neodvisni organi. Tako je npr. Računsko sodišče po določilih Zakona o slovenskem državnem holdingu (v nadaljevanju: ZSDH-1) pristojno tudi za opravljanje revizij pravilnosti in smotrnosti poslovanja v

gospodarskih družbah, v katerih ima Slovenski državni holding (v nadaljevanju: SDH) prevladujoč delež glasovalnih pravic, torej tudi v TEŠ d.o.o., kjer revizijo že izvaja. V zvezi s tem pa je treba posebej poudariti omejene nadzorstvene pristojnosti Računskega sodišča po Zakonu o računskem sodišču (v nadaljevanju: ZRacS), ki temu organu onemogočajo, da bi v celoti uresničil opredeljen namen in cilje predlaganega zakona. Revizija pravilnosti in smotrnosti poslovanja, ki jo lahko po veljavnem zakonu opravlja Računsko sodišče, je namreč omejena zgolj na poslovanje uporabnika javnih sredstev oziroma revidiranca (HSE in TEŠ), kar pomeni, da predmet te revizije oziroma preiskave ne morejo biti drugi deležniki, ki so odločilno ali pomembno vplivali na odločitve v zvezi s pripravo in izvajanjem izgradnje bloka 6 (, posamezniki, ki so sodelovali pri izdelavi projektne dokumentacije, pripravi razpisne dokumentacije, pregledu ponudb in izbiri ponudnika oziroma izvajalca, zasebne gospodarske družbe in drugi subjekti, ki so sodelovali v fazi izvajanja izgradnje, podizvajalci glavnega izvajalca, svetovalci ipd.).

Omejena zakonska pooblastila Računskemu sodišču tudi ne dovoljujejo oziroma ne omogočajo neposrednega ustnega ali pisnega opravljanja poizvedb in pridobivanja podatkov od sodelujočih odgovornih oseb in drugih posameznikov, ki v revidiranih družbah TEŠ in HSE danes, ko se revizija opravlja, v veliki večini sploh niso več zaposleni. Tudi sicer Računsko sodišče pri izvajanju revizijskih pregledov nima pristojnosti opravljati razgovorov ali zahtevati pojasnil in informacij od oseb, ki niso odgovorne osebe v času izvajanja revizije, saj lahko svojo revizijsko pristojnost pridobivanja podatkov in dokumentacije opravlja in izvršuje izključno na način in s pooblastili, kot jih opredeljujejo določbe 26. do 30. člena ZRacS, kar na konkretni ravni zajema le poizvedbe in obvestila od revidiranca oziroma revidirančevega zastopnika in zahteve revidirancu za posredovanje potrebnih obvestil, podatkov, knjigovodskih listin in druge dokumentacije. Ker predmet nadzora oziroma revizije Računskega sodišča ne morejo biti drugi deležniki in dejavniki, ki so s svojimi dejanji ali pa opustitvami pričakovanih oziroma dolžnostih odločitev ali ravnanj pomembno prispevali k ključnim odločitvam v zvezi s projektom, trajanju izgradnje in zviševanju cene oziroma stroškov izgradnje bloka 6, namen in cilji preiskave, kot so opredeljeni v zgornjih alinejah, s še tako kakovostno opravljeno revizijo Računskega sodišča ne morejo biti uresničeni. , Revizija Računskega sodišča ob upoštevanju veljavnih zakonskih podlag za delo tega organa ne more zajeti razkrivanja vzrokov za opustitev pričakovanega ravnanja nadzorstvenih organov tako znotraj kot zunaj revidiranih družb, ugotavljanja in razkrivanja nejavnih in nedovoljenih vplivov na odgovorne osebe v povezavi s projektom izgradnje bloka 6 in podobnih nepravilnosti, katerih razkritje je ključno tako za sprejemanje nadaljnjih odločitev v zvezi s projektom kot za vzpostavitev mehanizmov, ki bodo preprečili podobne scenarije v bodoče. .

Upoštevati je treba tudi dejstvo, da so se številni upravni postopki ter odločitve v zvezi s projektom TEŠ 6 domnevno nedovoljeno pogojevali in da so se ključne odločitve, ki so vplivale na potek izgradnje in status družbe TEŠ, domnevno sprejemale zunaj TEŠ in HSE, in sicer naj bi se ti postopki vodili in odločitve domnevno sprejemale na podlagi nejavnih in/ali nedovoljenih vplivov znotraj mreže organov korporativnega upravljanja, lokalnih oblasti, organov izvršilne in tudi zakonodajne oblasti (navedeno med drugim odseva v pridobitvi okoljskih in energetskih dovoljenj, pa tudi v izvzemu TEŠ 6 iz sistema javnega naročanja). Enako velja za presojo kakovosti in verodostojnosti podatkov, informacij in predložene oziroma razpoložljive dokumentacije, ki je bila podlaga za oblikovanje predloga zakona o poroštvu TEŠ v Ministrstvu za finance oziroma v vladi v postopku pridobitve dodatnega kredita v znesku cca. 440 milijonov evrov pri Evropski banki za obnovo in razvoj (v nadaljevanju: EBRD).

Skratka – ni realno pričakovati, da bodo ugotovitve Računskega sodišča omogočile celovitejše razkritje in spoznanje ozadij, razlogov ter vzrokov za stanje projekta TEŠ 6. Še posebej revizija Računskega sodišča ne bo mogla razkriti razlogov za neučinkovit in neuspešen korporativni in lastniški nadzor nad izvajanjem projekta izgradnje bloka 6. Brez teh ugotovitev in spoznanj v konkretni zadevi, ki jo je na podlagi vsega dosedanjega dogajanja mogoče opredeliti kot odličen

primer slabe prakse, tudi ne bo mogoče pripraviti izkustvenih podlag za izboljšanje ali spremembo nadzorstvenih oziroma pravnih in institucionalnih mehanizmov na način, da bo v prihodnosti onemogočeno nepravilno, nesmotrno in negospodarno vodenje ter izvajanje investicij v infrastrukturo ali druge strateške objekte.

Prav izgradnja bloka TEŠ 6 oziroma vse nepravilnosti in resni sumi negospodarnega ravnanja ter sprejemanja škodljivih odločitev za družbo TEŠ ter z njo povezane družbe, posredno pa tudi za kapitalske naložbe Republike Slovenije in državni proračun, terja vzpostavitev posebnega zakonskega mehanizma, ki bo z »*ad hoc*« preiskavami ne le razkrival, ampak tudi preprečeval nepravilno, stroškovno neupravičeno in negospodarno porabo ter poroštveno obremenjevanje davkoplačevalskih oziroma javnofinančnih sredstev. Sloveniji se v prihodnji finančni perspektivi Evropske unije obetajo veliki infrastrukturni projekti oziroma investicije, ki bodo nedvomno - tako kot izgradnja bloka TEŠ 6 - izpostavljene resnim tveganjem za nezakonito, nenamensko in/ali negospodarno porabo javnega denarja, ki bo spodbujena bodisi s politično-klientelističnimi interesi ali pa s čisto zasebnimi interesi določenih posameznikov ali zainteresiranih skupin, ki bodo investicije videle kot priložnost, da na škodo javnega interesa in javnih sredstev pridobijo ali povečajo zasebne dobičke in koristi. Predlagatelj meni, da se lahko z mehanizmi, predvidenimi v tem predlogu, možnost za tovrstno ravnanje bistveno omeji (seveda pod predpostavko resne in angažirane uporabe teh mehanizmov v praksi).

2. CILJI, NAČELA IN POGLAVITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 CILJI

Predlagatelj ugotavlja, da je lastniška, vodstvena in nadzorna struktura v slovenskem gospodarskem oziroma korporativnem prostoru prepletena.

Za učinkovito izvajanje načel in pravil korporativnega upravljanja kapitalskih družb, v katerih je država udeležena s kapitalskimi naložbami, in zaradi zagotavljanja učinkovitega, uspešnega in odgovornega upravljanja s kapitalskimi naložbami, drugih javnih sredstev in premoženja je uveljavljanje pravil gospodarne, skrbne in odgovorne porabe nujno in je hkrati pogoj za uspešno, stroškovno upravičeno in donosno upravljanje z javnimi sredstvi oziroma kapitalskimi naložbami države ter za omejevanje in sankcioniranje konflikta interesov ter nedovoljenega vplivanja. Enako velja za upravljanje in nadzor drugih državnih podsistemov (zlasti finančnega oziroma bančnega sistema), ki lahko v primeru neučinkovitega in neuspešnega delovanja pomembno prispeva k destabilizaciji cen in zmanjšanju varnosti poslovanja v bančnem sistemu RS.

Zaradi navedenih ciljev je treba razširiti mehanizme nadzora tudi na način, kot ga predvideva ta predlog zakona. Preiskave po tem zakonu bodo po prepričanju predlagatelja poleg preprečevanja nepravilne in negospodarne porabe javnih sredstev in nesmotrnih javnih investicij (vključno z investicijami, motiviranimi primarno za koristi zasebnega in ne javnega interesa), prispevale tudi h krepitvi obstoječih notranjih in zunanjih nadzornih mehanizmov, k identifikaciji sistemskih pomanjkljivosti in slabosti ter k njihovi odpravi ali omejevanju njihovih negativnih učinkov.

2.2. NAČELA

Najpomembnejša temeljna načela, ki jih uresničuje ta predlog zakona, so:

– **načelo zakonitosti**, ki zahteva, da se pravnih razmerij ne sme urejati drugače, kot jih dopušča zakon, in da se ne sme preseči okvirov delovanja, ki so določeni z zakonom;

- **načelo gospodarnosti**, ki zahteva, da naj bodo viri, ki jih uporablja organizacija za opravljanje svojih dejavnosti, na voljo ob pravem času, v ustrezni količini in kakovosti ter po najboljši ceni;
- **načelo učinkovitosti**, ki zahteva usmerjenost v najboljše razmerje med uporabljenimi vložki in doseženimi učinki;
- **načelo uspešnosti**, ki zahteva usmerjenost v doseganje konkretno zastavljenih ciljev in predvidenih izidov;
- **načelo razumnosti**, ki zahteva kontinuirano kritično presojo zastavljenih ciljev na vseh nivojih odločanja;
- **načelo uveljavljanja odgovornosti**, ki zahteva dosledno uveljavljanje različnih oblik odgovornosti za določno nesprejemljivo ravnanje;
- **načelo transparentnosti**, ki zahteva, da je zagotovljen pregleden, predvidljiv in za nazaj preverljiv postopek sprejemanja odločitev z identifikacijo vseh deležnikov; in
- **načelo javnosti**, ki zahteva, da morajo biti rezultati preiskave o porabi javnih sredstev javno dostopni.

2.3 Poglavitne rešitve

a) Predstavitev predlaganih rešitev

- **konkreten opis predlaganih rešitev:**

Osrednji pojmi in rešitve predloga zakona so naslednji:

- **Preiskovalna komisija**, ki zdržema in v najkrajšem možnem času v roku najdalj 15 mesecev samostojno izvede sistemsko preiskavo velikega projekta.
- **Ustanovitelj** vsakokratne preiskovalne komisije je Vlada RS po uradni dolžnosti oziroma na lastno pobudo oziroma predlog predsednika vlade ali na predlog pristojnega ministra, v katerega resor oziroma področje dela sodi preiskovani projekt oziroma zadeva. Predlagatelj je lahko tudi predstojnik drugega organa državne uprave in Državni svet. Vlada s sklepom o ustanovitvi imenuje najprej predsednika komisije, nato pa na njegov predlog še ostale člane.
- **Sestava komisije** je več članska, število članov je zaradi kolegijskega odločanja vedno neparno, najmanjše število članov je tri, odloča pa se z večinskim glasovanjem. Predsednik komisije Vladi RS predlaga imenovanje ostalih dveh oziroma večjega števila članov, ki naj bi bili praviloma iz nadzorstvenih državnih organov ali drugih subjektov javnega sektorja, kot ga opredeljuje ZIntPK, lahko pa so imenovane tudi druge osebe oziroma strokovnjaki iz zasebnega sektorja. V tem primeru mora komisija izdelati tudi finančni načrt oziroma oceno finančnih stroškov, ki jih predstavlja najem oziroma plačilo storitev zunanjih izvajalcev in strokovnjakov.
- **Prenehanje komisije** nastopi s predstavitvijo končnega poročila Državnemu zboru RS – po predhodni potrditvi poročila s strani Vlade RS.
- **Stvarna pristojnost** oziroma predmet nadzorstvene preiskave so lahko infrastrukturni projekti ali drugi veliki projekti državnega pomena, ki lahko vplivajo na stabilnost in učinkovitost delovanja finančnega sistema države ali izvrševanja državnega proračuna. Kot »projekt državnega pomena« predlog tega zakona opredeljuje vsak infrastrukturni projekt ali drug investicijski projekt, dokapitalizacijo ali drugo obliko financiranja vključno s prevzemanjem jamstev/poroštev za izvedbo posameznega projekta, za vzpostavitev ali ohranitev stabilnosti delovanja posameznega družbenega sistema ali podsistema, pri katerem s kapitalsko naložbo oziroma finančno neposredno ali posredno sodeluje Republika Slovenija, celotna vrednost projekta oziroma finančnega bremena države pa presega odstotek veljavnega Proračuna Republike Slovenije (veljavni Proračun ob ustanovitvi komisije za določeno zadevo);

- **Naloge in cilji** preiskovalne komisije oziroma preiskave so poleg ugotavljanja celovitega dejanskega stanja in ocene pravilnosti, gospodarnosti oziroma stroškovne učinkovitosti projekta tudi oblikovanje podlag za nadaljnje odločitve vlade v zvezi s preiskovanim projektom ter identifikacija mehanizmov/ukrepov za preprečitev ali zmanjšanje tveganj nepravilnosti, negospodarnosti oziroma stroškovne neupravičenosti in neučinkovitosti bodočih velikih projektov. Gre torej za ugotovitev sistemskih pomanjkljivosti tako v praksi kot tudi v normativni in institucionalni ureditvi ter oblikovanje predlogov za sistemske izboljšave in tudi za boljše in uspešnejše izvajanje konkretnega projekta.
- **Pristojnosti preiskovalne komisije** so pretežno preventivnega značaja. Gre za pridobivanje in izmenjavo podatkov in dokumentov ter vabljenje oziroma opravljanje razgovorov s posameznimi osebami, ki v postopkih pred komisijo po tem zakonu nimajo statusa preiskovanca ali zaslišane osebe.
- **Obdelava, hramba in arhiviranje podatkov** ter dokumentacije je urejena z možnostjo neposrednega in posrednega pridobivanja in posredovanja podatkov od drugih domačih in tujih organov. V zvezi s pridobivanjem podatkov in dokumentacije od drugih državnih organov je predvideno, da predstojnik državnega organa lahko zavrne zahtevo preiskovalne komisije za posredovanje podatkov, če je določen organ le-te pridobil na podlagi odredbe sodišča ali pa bi posredovanje podatkov komisiji lahko škodovalo interesom postopka, za katerega je določeni organ pristojen po matičnem zakonu. Glede mednarodnega sodelovanja je določena pravna podlaga za posredno in neposredno sodelovanje preiskovalne komisije s tujimi organi. Opredeljen pa je tudi način in rok hrambe oziroma arhiviranja dokumentarnega gradiva, ki ga do zaključka preiskave hrani komisija, nato pa se shrani pri KPK in v petih letih po izdaji končnega poročila arhivira. V zakonu ni potrebno urejati zbirk osebnih podatkov ali "evidenc", saj se smiselno uporabljajo predpisi o upravnem poslovanju in bodo s tega vidika podatki vsebovani le kot sestavni del posamične zadeve oziroma spisa (kot to ureja Uredba o upravnem poslovanju).
- **Končno poročilo** mora praviloma vsebovati prikaz dejanskega stanja, ozadij in razlogov ugotovljenih nepravilnosti, oceno posledic nadaljevanja projekta ali odstopa od projekta, podatkov o številu sproženih postopkov, predloge sprememb predpisov in priporočila za popravljalne ukrepe v konkretnem projektu in v praksi ter razlogov zakaj določenih dejstev ni bilo mogoče ugotoviti ali podatkov in dokumentov pridobiti. Poročilu mora biti priloženo tudi poročilo o stroških delovanja komisije (plačila članom, stroški storitev zunanjih strokovnjakov, potni stroški, informacijske rešitve).
- **Varovanje zaupnih podatkov in transparentnost delovanja preiskovalne komisije** se zagotavlja z določbami o varovanju identitete sodelujočih prijaviteljev in vabljenih oseb, ki bodo dale koristne podatke in dokumentacijo. Predlog zakona vsebuje tudi določbo, po kateri bodo tako predsednik kot člani preiskovalne komisije ves čas trajanja komisije in tudi po njeni razpustitvi dolžni varovati tajnost podatkov, s katerimi se bodo seznanili pri delu komisije. Transparentnost se s tem predlogom zakona med drugim zagotavlja tudi s trajno objavo poročila na posebni spletni strani oziroma podstrani vlade, ki mora v skladu s priporočili iz poročila periodično posodabljati status implementacije priporočil ter objaviti končne rezultate postopkov, ki jih je v zvezi s predmetom preiskave identificirala komisija in jih vodijo drugi državni organi.
- **Zakon opredeljuje tudi prekrškovni organ** in prekrške, ki zagotavljajo zaščito identitete prijaviteljev ter učinkovitost preiskave, pridobivanja podatkov in dokumentacije od posameznih zavezancev in zaščito podatkov. Predlagano je, da je prekrškovni organ po tem zakonu KPK, pri kateri bi se po zaključku preiskave predvidoma hranila in arhivirala tudi vsa med preiskavo po tem zakonu zbrana in ustvarjena dokumentacija ter podatki.

– variantne rešitve, ki so bile proučevane, in utemeljitev predlagane rešitve:

Pristojna delovna skupina, ki jo je imenovala vlada, je najprej oblikovala osnutek zakona, ki je bolj poudarjal preiskovalni namen postopka revizije določenega velikega projekta, hkrati so se postopek in pristojnosti preiskovalne komisije bolj prepletale z že uveljavljenimi postopki drugih državnih organov (parlamentarna preiskava, revizija Računskega sodišča RS, pristojnosti policije in državnega tožilstva v predkazenskem in kazenskem postopku) in posegale v pristojnosti nekaterih samostojnih oziroma neodvisnih državnih organov (policija, državno tožilstvo, Računsko sodišče RS, Komisija za preprečevanje korupcije, Urad za preprečevanje pranja denarja).

V tem predlogu zakona je bolj jasno zapisan cilj systemske preiskave, ki je predvsem v ugotavljanju ozadij in razlogov za nepravilnosti in stroškovne neupravičenosti posameznih projektov, ki niso nujno tudi kazniva ravnanja, systemskih pomanjkljivosti pri izvedbi določenega projekta državnega pomena, oblikovanju pobud za boljše nadaljevanje izvajanja konkretnega projekta in za systemske izboljšave. V zvezi s pristojnostmi neodvisnih državnih organov, Državnega tožilstva in Banke Slovenije pa je jasno določeno, da predstojniki teh organov lahko zavrnejo tako članstvo v preiskovalni komisiji, kot tudi posredovanje dokumentacije na zahtevo komisije, če meni, da bi sodelovanje vplivalo na neodvisno, objektivno, nepristransko, učinkovito ter uspešno opravljanje izvirnih nalog določenega organa, ali da bi posredovanje dokumentacije lahko škodovalo interesom postopka, za katerega je organ pristojen po matičnem zakonu. Slednje velja tudi za druge državne organe in subjekte javnega sektorja.

b) Način reševanja

– vprašanja, ki se bodo urejala s predlaganim zakonom:

Poglavitna rešitev predloga zakona je omogočiti celovito in v relativno kratkem času zdržema izvedeno preiskavo priprave in izvajanja projekta izgradnje bloka TEŠ 6, vzrokov nastanka t.i. bančne luknje, priprave velikih projektov, oddaje naročila in izvajanja tistih velikih bodočih infrastrukturnih investicij, pri katerih se bo pojavil resen dvom o pravilnosti, gospodarnosti oziroma smotnosti nadaljnega ali/in na začetku investicije nepredvidenega investiranja ali/in poročstva. Nadalje se s tem predlogom zakona daje pravna podlaga za ustanovitev preiskovalne komisije, sestavljene iz oseb, praviloma zaposlenih v državnih organih ali subjektih javnega sektorja, kot jih opredeljuje ZIntPK, in določajo pristojnosti ter pooblastila, ki bodo omogočila hitro in učinkovito preiskavo, ki bo Vladi RS zagotovila potrebne in verodostojne informacije za odločitve o nadaljnjem izvajanju, financiranju, udeležbi oziroma investiranju ali prevzemanju obveznosti države iz naslova investicije oziroma velikih projektov. Ugotovitve preiskave bodo lahko tudi podlaga za pogajanje z izvajalci ter za nadaljnje ugotavljanje objektivne in subjektivne odgovornosti deležnikov oziroma odgovornih oseb v postopkih, ki so primarno namenjeni ugotavljanju posamezne vrste odgovornosti (kazenski, civilni postopki ipd.).

– vprašanja, ki se bodo urejala z izvršilnimi predpisi, in seznam izvršilnih predpisov, ki bodo prenehali veljati:

Predlagane rešitve niso takšne, da bi jih bilo treba nadalje urejati v izvršilnih predpisih. Zaradi predlaganih določb tudi noben izvršilni predpis ne bo prenehal veljati.

– vprašanja, ki se bodo urejala drugače, navedite kako (npr. s kolektivnimi pogodbami):

Zaradi predlaganih rešitev se nobeno vprašanje ne bo urejalo na drugačen način.

– vprašanja, v katera ni mogoče poseči s predpisi:

Predlog zakona ne ureja vprašanj, v katera ne bi bilo mogoče poseči s predpisi.

– vprašanja, ki jih ni treba več urejati s predpisi:

Predlog zakona celovito ureja prej opredeljena področja, zato nadaljnje urejanje s predpisi ni potrebno.

– vprašanja, ki se bodo urejala s predpisi ter v zvezi s katerimi so bili predhodno opravljeni poskusi in testi, da se ugotovi, ali je ukrepanje primerno:

Predlog zakona celovito ureja prej opredeljena področja, zato nadaljnje urejanje s predpisi ni potrebno.

c) Normativna usklajenost predloga zakona

– z veljavnim pravnim redom:

Predlagana ureditev je usklajena z določbami Ustave RS in z drugimi predpisi.

– s splošno veljavnimi načeli mednarodnega prava in mednarodnimi pogodbami, ki zavezujejo Republiko Slovenijo:

Področje, ki ga ureja ta predlog zakona, ne izhaja iz mednarodnih pogođb, ki zavezujejo Republiko Slovenijo.

– s predpisi, ki jih je tudi treba sprejeti oziroma spremeniti in »paketno« obravnavati:

Zaradi tega predloga zakona ni treba sprejeti oziroma spremeniti nobenega drugega predpisa.

č) Usklajenost predloga zakona

– s samoupravnimi lokalnimi skupnostmi:

Predlagane rešitve se ne nanašajo na samoupravne lokalne skupnosti, zato usklajevanje ni bilo potrebno.

– s civilno družbo oziroma ciljnimi skupinami, na katere se predlog zakona nanaša (navedba neusklajenih vprašanj):

/

– s subjekti, ki so na poziv predlagatelja neposredno sodelovali pri pripravi predloga zakona oziroma so dali mnenje (znanstvene in strokovne institucije, nevladne organizacije in posamezni strokovnjaki ter predstavniki zainteresirane javnosti):

Poleg objave na spletni strani Ministrstva za pravosodje in spletnem portalu »e-demokracija« dne 23. 2. 2015 je bil predlog zakona dne 20. 2. 2015 in ponovno 29. 4. 2015 posredovan v strokovno usklajevanje naslednjim organom: Vrhovnemu državnemu tožilstvu RS, Vrhovnemu sodišču RS, Državnemu pravobranilstvu RS, Policiji, Odvetniški zbornici Slovenije, Informacijskemu pooblaščenču RS, Komisiji RS za preprečevanje korupcije, Uradu RS za preprečevanje pranja denarja, Banki Slovenije, Javni agenciji Republike Slovenije za varstvo konkurence, Agenciji za trg vrednostnih papirjev, Agenciji za zavarovalni nadzor, Računskemu sodišču RS, Pravni fakulteti v Ljubljani, Pravni fakulteti v Mariboru in Evropski pravni fakulteti v Novi Gorici.

– Predlogi organov so bili **večinoma** upoštevani.

Agencija za trg vrednostnih papirjev, Državno pravobranilstvo RS in Agencija za zavarovalni nadzor so sporočili, da pripomb k predlogu zakona nimajo; Komisija za preprečevanje korupcije pa je po usklajevalnem sestanku, kjer so bila pojasnjena odprta vprašanja, ocenila enako.

Bistvena mnenja, predlogi in pripombe, ki niso bili upoštevani, ter razlogi za neupoštevanje:

Urad za preprečevanje pranja denarja, Vrhovno državno tožilstvo RS, Banka Slovenije, Računsko sodišče RS in Policija so podali predvsem pripombe z vidika svojih pristojnosti in nasprotovali določbam predloga zakona, ki posegajo v ustavni in sistemski položaj navedenih organov ter v njihove pristojnosti v okviru postopkov, za katere so izvirno pristojni. Navedene pripombe so v tokratnem predlogu zakona upoštevane tako, da predstojniki neodvisnih državnih organov, Banke Slovenije in Državnega tožilstva lahko zavrnejo predlog predsednika preiskovalne komisije za sodelovanje njihovega predstavnika v komisiji, če menijo, da bi njegovo sodelovanje vplivalo na neodvisno, objektivno, nepristransko, učinkovito ali uspešno opravljanje izvirnih pristojnosti organa. Prav tako navedenim in drugim organom ne bo treba posredovati preiskovalni komisiji tistih dokumentov in podatkov, ki so jih pridobili na podlagi odredbe sodišča ali v okviru mednarodnega sodelovanja ali pa bi posredovanje škodovalo interesom postopkov, ki jih vodijo.

V zvezi s pripombami Banke Slovenije, ki se nanašajo na posredovanje podatkov, ki so bančna tajnost, pojasnjujemo, da je v predlogu zakona dodana posebna ureditev, kadar se bo zahteva preiskovalne komisije nanašala na posredovanje podatkov s strani Banke Slovenije.

Glede pripomb Informacijskega pooblaščenca RS, ki se nanašajo na nejasne pojme in preohlapno določen obseg preiskave, predlagatelj pojasnjuje, da je v uvodnih členih sedaj predloženega predloga zakona namen zakona jasno zamejen na: (i) preiskovanje sistemskih pomanjkljivosti pri izpeljavi projektov državnega pomena, (ii) na odpravo pomanjkljivosti pri konkretnem projektu, ter (iii) na sistemskem nivoju na spremembe predpisov ali prakse državnih organov ter drugih subjektov javnega sektorja, kot jih opredeljuje ZIntPK. Izrecno je določeno tudi, da ne gre za ugotavljanje osebne odgovornosti konkretnih oseb, za kar so pristojni drugi organi v skladu s svojimi izvirnimi pristojnostmi.

Predlog zakona na podlagi pripomb Informacijskega pooblaščenca RS tudi bolj jasno določa obveščanje pristojnih organov in javnosti s strani preiskovalne komisije, zaščito prijaviteljev ter varovanje tajnih in drugih vrst zaupnih podatkov.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI PRORAČUN IN DRUGA JAVNOFINANČNA SREDSTVA

– ocena finančnih sredstev za državni proračun:

Predlog zakona bi lahko imel manjše finančne posledice za državni proračun zaradi morebitnih naročil zunanjim izvajalcem. Poleg tega bodo nedvomno nastali posredni stroški zaposlenih v subjektih javnega sektorja, ki bodo sodelovali v preiskovalni komisiji. Ti stroški bodo - tako kot že do sedaj - šli v breme proračunskih postavk posameznih proračunskih uporabnikov oziroma subjektov javnega sektorja (člani komisije so praviloma že zaposleni v subjektih javnega sektorja).

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Morebitni nastali stroški v zvezi z zunanjimi izvajalci bodo zagotovljeni iz razpoložljivih integralnih sredstev vsakokratnega veljavnega državnega proračuna in predvidoma ne bodo presegali 40.000 evrov.

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

5.1 Prilagojenost predlagane ureditve pravu Evropske unije

Spremembe in dopolnitve niso predmet usklajevanja z evropskim pravnim redom.

5.2 Primerjalno pravna ureditev

ISLANDIJA

Na Islandiji je bil leta 2008 za preiskavo nepravilnosti v njihovem bančnem sistemu sprejet poseben »Zakon o preiskavi ozadja in vzrokov propada islandskih bank« (Zakon št. 142/2008, z dne 17.12.2008). Zakon, ki ima vsega skupaj 21 členov, je ustanovil »*ad hoc*« preiskovalno komisijo z namenom, da se ugotovi resnica o ozadjih in vzrokih propada islandskih bank oktobra 2008 in z njimi povezanih dogodkov. Prav tako je bila komisija zadolžena za podajo ocene, ali je prišlo do napak oziroma malomarnosti v implementaciji finančne zakonodaje in državnega nadzora in identifikacijo tistih, ki so bili za to odgovorni. Kot izhaja iz prvega člena navedenega zakona, je bila preiskovalna komisija zadolžena, da:

1. razišče ozadja in vzroke, ki so privedli do propada islandskih bank, ki je terjal posebne ukrepe države;
2. pridobi informacije o aktivnostih finančnih institucij, ki lahko razložijo njihove probleme, kot npr. način financiranja, kreditna politika, lastništvo, povezave z industrijo...;
3. poda primerjalnopravno analizo islandskega prava, ki regulira finančne trge in delovanja njihovih državnih nadzornih mehanizmov v praksi v primerjavi z drugimi primerljivimi državami;
4. oceni kakšen je bil nadzor nad finančnimi institucijami in kakšen je bil pretok informacij med vlado in parlamentom glede tega;
5. priporoči ukrepe in zakonodajne spremembe glede postopkov, ki bodo omogočili, da se bo islandski bančni sektor v bodoče bolje odzival na dogodke in spremembe na mednarodnih finančnih trgih;
6. poda ustrezne informacije odgovornim organom v tistih primerih, kjer komisija prepozna znake kaznivih dejanj ali kršitev skrbnosti dobrega gospodarja (*breach of duty*) in o tem obvesti parlament;
7. poda parlamentu poročilo o preiskavi skupaj s povzetki in ocenami;
8. v povezavi z vsem zgoraj navedenim pa mora komisija (oziroma njena posebna delovna skupina – glej spodaj) izdelati tudi študijo o tem, ali je mogoče v delu vzroke za propad bank iskati v slabih praksah in etiki.

Zakon je izrecno določil, da lahko preiskovalna komisija po svoji diskreciji preiskuje tudi dogodke, ki so sledili propadu bank oktobra 2008 ali poda pobude, da se jih posebej razišče.

Komisija (»Committee«) v ožjem smislu je imela tri člane, za predsednika komisije je predvideno, da bi »prezidij«⁷ imenoval enega izmed članov Vrhovnega sodišča. Alternativno zakon določa, da je lahko na to mesto imenovana oseba, ki izpolnjuje pogoje za imenovanje na položaj Vrhovnega sodnika. Drugi član naj bi bil ombudsman ali oseba, ki izpolnjuje pogoje za

⁷ Gre za kolegij predsednika njihovega državnega zbora »Althingi«. Ta je bil pristojen za imenovanje vseh članov.

imenovanje na mesto ombudsmana, tretji član pa naj bi bil bodisi ekonomist, certificiran računovodja ali univerzitetni strokovnjak, ki ima široko znanje o ekonomskih in finančnih trgih.

Komisija je imela po zakonu možnost imenovanja posebnih delovnih skupin, v katerih so lahko kot člani sodelovali domači in tuji strokovnjaki z nalogo, da pomagajo komisiji oziroma da zanjo opravijo določene raziskave. V zvezi z zgoraj navedeno točko 8. pa je bilo določeno, da sam »prezidij« imenuje še eno delovno skupino treh posameznikov z univerzitetno izobrazbo iz filozofije, sociologije, političnih ved, novinarstva oziroma podobnih ved, ki bo pripravila študijo iz točke 8. Tako za člane delovne skupine kot za člane komisije je bilo določeno, da niso vezani na nobena navodila, niti navodila parlamenta, ki jih je imenoval.

Zakon vsebuje posebne določbe o zahtevi po odsotnosti nasprotja interesov pri članih komisije in članih delovnih skupin, vključno z objavo določenih podatkov o premoženjskem stanju, lastništvu v podjetjih ipd. Zakon predvideva, da ima Komisija pravico zaposlovanja, plače pa zagotavlja državni proračun.

Kot izhaja iz zgoraj navedenega, je bil predmet preiskave določen s samim zakonom.

Glede preiskovalne pristojnosti zakon določa sodelovalno in edicijsko dolžnost za zasebne in javne pravne in fizične osebe. Posebej je določeno, da ima Komisija vpogled v vse gradivo vlade, ki se nanaša na delo Komisije in da ji je vlada tudi sicer dolžna pomagati, če Komisija to zahteva. Določena je tudi pristojnost za »hišne preiskave« - v zvezi s tem je prepisana uporaba kazenskega postopka, Komisija pa lahko za te postopke angažira policijo. Zakon v 7. členu izrecno določa pravico Komisije, da sama pridobiva informacije in dokumentacijo od tujih vlad oziroma držav, pri čemer ji mora država pomagati, če Komisija to zahteva.

V nadaljnjih členih so podane osnovne določbe glede zaslišanj, postopkovnih pravic oseb, ki so zaslišane, stroškov njihove obrambe in podobno. Zanimiva je možnost kazenske sankcije zapora do dveh let, če oseba ne sodeluje ali če uniči oziroma ovira preiskavo Komisije (v tem primeru se sproži kazenski postopek – seveda, če seveda niso izpolnjeni pogoji privilegija zoper samoobtožbo).

V zakonu je izrecna določba o pravici/dolžnosti Komisije, da obvesti pristojne organe v primeru zaznave bodisi kaznivega dejanja bodisi druge nepravilnosti. V zvezi s tem je izrecno predpisano, da pred odstopom informacije Komisija osebi, ki jo informacija zadeva, ni dolžna dati možnosti, da se o tem predhodno izjavi. Dodatno je določeno, da mora Komisija vse tovrstne zaznave in odstope izrecno navesti v svojem poročilu.

Naslovnik končnega poročila je parlament (oziroma devetčlanski posebej za ta namen imenovan parlamentarni odbor), ki je bil tudi ustanovitelj komisije, v zakonu pa je eksplicitno določeno, da lahko Komisija podaja tudi posebna in/ali vmesna poročila. Nadalje je določena posebna obvestilna dolžnost Komisije v smislu rednega poročanja predsedniku parlamenta in predsednikom parlamentarnih strank.

Zakon ima še določbe o prenosu arhivskega gradiva in arhiviranju ter nagrajevanju članov Komisije in njenih sodelavcev.

Komisija je s svojim delom zaključila aprila 2010. Končni izdelek Islandske preiskave je dostopen na naslednji povezavi: <http://www.rna.is/eldri-nefndir/addragandi-og-orsakir-falls-islensku-bankanna-2008/skyrsla-nefndarinnar/english/>. Med drugim je preiskavi sledil tudi poseben postopek zoper njihovega takratnega premierja Geira Haardeja.

(Povezava do besedila zakona: <http://www.althingi.is/lagas/nuna/2008142.html>)

IRSKA:

Irska ima poseben generalni zakon o tovrstnih preiskavah, tj. »*Commissions of Investigation Act*« iz leta 2004.

Preiskovalno komisijo na predlog ministra in s soglasjem ministra za finance ustanovi vlada, in sicer za zadeve posebnega javnega pomena s ciljem izdelave poročila. Osnutek vladnega »sklepa«, vključno z izjavo o razlogih za ustanovitev komisije, mora biti predhodno odobren v obeh domovih irskega parlamenta. V sklepu vlade mora biti opredeljen predmet posebnega javnega pomena in določen minister, zadolžen za administrativne ukrepe, potrebne za ustanovitev komisije in prejem končnega poročila.

Sklep vlade lahko bodisi ministra bodisi vlado samo pooblasti, da sprejme t.i. »*commission's terms of reference*«, v katerih so lahko podrobneje specificirani dogodki, ravnanja, okoliščine, sistemi, prakse ali postopki, ki naj bodo preiskovani, vključno s časovnim obdobjem, krajem, in/ali kategorijo preiskovanih oseb. Organ, ki je s sklepom določen za sprejem »*terms of reference*« jih lahko ob soglasju ali na pobudo komisije spremeni v smeri razširitve, specifikacije ali omejitve preiskave.

Minister, ki je določen s sklepom, mora pripraviti spremno izjavo k »*terms of reference*«, v kateri poda oceno stroškov delovanja komisije in določi datum izdelave končnega poročila, poskrbeti pa mora tudi za javno objavo teh aktov.

Zakon določa, da je lahko komisija ustanovljena tudi za preiskavo zadev, ki so se zgodile pred uveljavitvijo zakona leta 2004.

Komisija ima lahko enega ali več članov, ki jih imenuje bodisi minister (če tako določeno v sklepu o ustanovitvi) bodisi vlada, če za to ni izrecno pooblaščen določen minister. Dodatne člane komisije se lahko imenuje tudi med preiskavo. Organ, ki imenuje člane, mora poskrbeti, da ima imenovani posameznik v povezavi s predmetom preiskave ustrezne izkušnje, kvalifikacije, usposobljenost ali znanja. Če je imenovanih več članov, mora organ, ki je zadolžen za imenovanja, določiti predsednika komisije (komisija odloča kolegijsko z večino, v primeru izenačenih glasov pa odloči glas predsednika komisije).

Predsednik komisije oziroma edini komisar lahko ob soglasju določenega ministra in odobritvi ministra za finance imenuje dodatne osebe, ki bodo komisiji pomagale med preiskavo, in določi vsebino in pogoje za njihovo delo. Minister lahko določi, da je za zapolnitev mesta potreben poseben javni razpis (pri svoji odločitvi minister upošteva predmet preiskave, predviden časovni okvir preiskave, zahtevane kvalifikacije, vsebino predvidenega dela, predvideno višino stroškov in podobno). Komisija oziroma komisar določi pooblastila oziroma naloge zaposlenim v komisiji.

Kar zadeva pooblastila preiskovalne komisije, imajo pravico zaslišanja oseb (*in camera* ali javno, če zaslišana oseba to želi), pri čemer je določeno, da lahko komisija sprejema tudi pisne oblične izjave ali opravi zaslišanje na daljavo (videokonferenca, avdiokonferenca). V zvezi s tem je izrecno določeno, da se izjave zaslišanih oseb ne smejo uporabiti v določenih postopkih. Prav tako ima komisija pravico zahtevati dokumentacijo ali seznam dokumentacije. Če naslovnik ne upošteva zahteve komisije, lahko slednja preko sodišča doseže prisilno izvršitev zahteve; če naslovnik ne upošteva zahteve sodišča, pa lahko slednje uporabi »*contempt of court*« določila, v določenih primerih pa lahko gre tudi za prekršek. Sicer pa lahko posamezne pooblaščenec osebe komisije opravljajo preiskave prostorov v zvezi s predmetom preiskave, pregledujejo dokumente na terenu, zavarujejo dokumentacijo v katerikoli obliki za kasnejši pregled ali zavarujejo določen prostor za kasnejšo inšpekcijo, kopirajo dokumentacijo na vseh nosilcih in zasežejo dokumentacijo. Če gre za zasebno hišo ali del katerekoli zgradbe, ki je

uporabljan kot stanovanje, lahko pooblaščen oseba komisije opravlja ta dejanja samo, če ima izrecno dovoljenje stanovalca ali odredbo sodišča.

Vsebina končnega poročila mora med drugim vsebovati ugotovljena dejstva v povezavi s predmetom preiskave, in če komisija oceni, da svoje naloge ni mogla v celoti opraviti, mora izpostaviti razlog za to in podati svojo oceno. Določeni minister lahko zahteva vmesna poročila. Komisija mora pred posredovanjem vmesnega ali končnega poročila poslati osnutek ali dele osnutka osebam, ki jih je v poročilu mogoče identificirati oziroma razumno sklepati na to, da gre za točno določeno osebo. Ta oseba lahko poda izjavo, lahko pa tudi preko sodišča zahteva popravek poročila, preden je oddano ministru.

Po prejemu končnega poročila določeni minister poskrbi za javno objavo poročila, če pa meni, da bi lahko objava škodila konkretnim preiskavam v teku, se pred objavo posvetuje z ustreznimi organi.

Komisija oziroma komisar ob zaključku dela preda vso dokumentacijo ministru. Sredstva za delo oziroma stroške določi parlament.

(Povezava do besedila zakona:

<http://www.irishstatutebook.ie/2004/en/act/pub/0023/>)

Do sedaj ustanovljene komisije (s povezavo na sklep o ustanovitvi in spremljajočo izjavo ministra):

Commission of Investigation (Dublin and Monaghan Bombings) Order 2005

<http://www.irishstatutebook.ie/2005/en/si/0222.html>

Commission of Investigation (Child Sexual Abuse) Order 2006

<http://www.irishstatutebook.ie/2006/en/si/0137.html>

Commission of Investigation (Leas Cross Nursing Home) Order 2007

<http://www.irishstatutebook.ie/2007/en/si/0304.html>

Commission of Investigation (Banking Sector) Order 2010

<http://www.irishstatutebook.ie/2010/en/si/0454.html>

Commission of Investigation (Ronan MacLochlainn) Order 2014

<http://www.irishstatutebook.ie/2014/en/si/0346.html>

ZDRUŽENO KRALJESTVO VELIKE BRITANIJE IN SEVERNE IRSKE:

V Veliki Britaniji tovrstne posebne preiskovalne komisije ureja »*Inquiries Act*« iz leta 2005.

Minister lahko sproži postopek ustanovitve »preiskovalnega odbora/panela« (v originalu »*inquiry panel*«) bodisi (i) za preiskavo dogodkov, ki so ali lahko povzročijo zaskrbljenost javnosti (»*public concern*«) bodisi (ii) če je javnost zaskrbljena zaradi dejstva, da je do kakega dogodka prišlo.

Odbor ne ugotavlja kazenske ali odškodninske odgovornosti, lahko pa so v nadaljevanju na podlagi ugotovitev tega odbora tovrstni postopki sproženi.

Preiskovalni odbor ima lahko enega ali več članov, ki jih s pisnim aktom imenuje minister. V sklepu o imenovanju mora minister med drugim opredeliti datum začetka delovanja odbora, pri

čemer mora minister še pred tem datumom sprejeti »*terms of reference*« preiskave in se izjaviti o tem, ali namerava za delo odbora imenovati še kakega člana in če da, koliko.

Kar se tiče »*terms of reference*« (vsebina je sledeča: zadeve, ki so predmet preiskave, kakršnokoli konkretno vprašanje glede katerega mora odbor ugotoviti dejstva, ali naj odbor poda kaka priporočila, katerokoli drugo vprašanje, za katerega minister oceni, da je potrebno, da se ga opredeli v »*terms of reference*«), jih lahko minister spreminja, če je to v interesu javnosti, pri čemer se mora predhodno posvetovati z osebo, ki jo je imenoval ali jo bo imenoval za predsednika odbora.

Minister mora o ustanovitvi odbora obvestiti parlament s pisno ali ustno izjavo, v kateri pove, koga je ali bo imenoval za predsednika odbora, koliko drugih članov bo imel odbor in kaj je vsebina t.i. »*terms of reference*«. Minister lahko imenuje nove člane, če se kako mesto izprazni, dodatne člane pa samo ob soglasju predsednika odbora.

Glede kvalifikacij članov odbora mora minister poskrbeti, da ima odbor kot celota ustrezna znanja in izkušnje (»*expertise*«), da opravi preiskavo. Poleg članov odbora lahko minister imenuje tudi enega ali več pomočnikov odbora (t.i. »*assesor*«-jev) za strokovno pomoč in podporo delu komisije. Tako pri članih odbora kot pri *assesorjih* mora minister posebno pozornost nameniti odsotnosti morebitnih nasprotij interesov ali njihovih povezav z drugimi osebami ter drugim okoliščinam, ki bi lahko dajale videz pristranskosti odbora. Vsi imenovani morajo pred imenovanjem podati posebno izjavo o odsotnosti nasprotja interesov oziroma drugih okoliščin, ki bi lahko vplivale na videz nepristranskosti odbora.

Zakon za posamezne vrste sodnikov, ki jih minister lahko imenuje v tovrstne odbore, navaja, s kom se mora minister predhodno uskladiti (npr. če bo imenovan »*Lord of Appeal Ordinary*«, se mora posvetovati z »*The Senior Lord of Appeal in Ordinary*«).

Kar se tiče pomočnikov odbora (*assesor*-jev), število ni omejeno, sicer pa jih pred vzpostavitvijo odbora imenuje minister, po vzpostavitvi odbora pa predsednik odbora – v vsakem primeru pa mora biti assesor oseba, ki ima potrebna znanja in izkušnje za delo odbora glede na predmet preiskave. Predsednik odbora lahko kadarkoli razreši pomočnika, pri čemer potrebuje predhodno soglasje ministra, če gre za *assesorja*, imenovanega s strani ministra. Zakon sicer navaja razloge, zaradi katerih lahko minister razreši posameznega člana odbora, vendar so ti relativno široki in tudi s postopkovnega vidika mora v posameznih primerih pridobiti zgolj mnenje oziroma se posvetovati še s kom, preden pride do razrešitve.

Da gre za sistem, v katerem ima minister prvo in zadnjo besedo, kažejo tudi določbe zakona o možnosti prekinitve dela odbora za določen čas (vezano na kak drug postopek v teku) po predhodnem posvetovanju s predsednikom odbora.

Odbor lahko zaslišuje pod prisego, delo odbora pa je javno, kar pomeni, da so zaslišanja načeloma javna, razen če zakon določa drugače. Sicer pa ima predsednik odbora v skladu z zakonom pravico vabiti osebe na zaslišanja in zahtevati od njih izročitev dokumentacije ali katerekoli druge stvari, ko jo imajo v posesti v zvezi s predmetom preiskave. Če se oseba ne odzove, je možna izvršba preko sodišča na predlog predsednika odbora ali ministra po zaključku preiskave (člen 36).

Končni rezultat preiskovalnega odbora je poročilo, predloženo ministru, v katerem so navedena ugotovljena dejstva in priporočila (slednja le, če je to zahtevano v t.i. »*terms of reference*«). Izrecno je predvidena tudi možnost vmesnih poročil, ki jih predsednik odbora lahko kadarkoli posreduje ministru, sicer pa morajo biti vsa poročila podpisana s strani vseh članov odbora. Če med člani odbora ni soglasja, mora poročilo vsebovati tudi točke tega nesoglasja (obstaja torej možnost ločenih mnenj).

Pristojnost za objavo poročila je načeloma v rokah pristojnega ministra, ki lahko to pristojnost prenese na predsednika odbora. Sicer pa mora minister ob objavi ali takoj po objavi poročilo predložiti parlamentu.

Zakon predvideva tudi možnost t.i. skupnega (*»joint«*) preiskovalnega odbora, če gre za zadevo, ki posega na resorje več ministrstev, V tem primeru pristojni ministri skupaj izvršujejo pristojnosti ministra glede ustanovitve preiskovalnega odbora.

Stroške po zakonu nosi pristojni minister (oz. ministrstvo), ki mora v razumnem času objaviti skupno vsoto stroškov (*»the total amount of what he has paid (or remains to be liable to pay)«*).

Primeri tovrstnih preiskav:

O vpletenosti Velike Britanije v nezakonite priporne prakse drugih držav:

<http://www.detaineeinquiry.org.uk/>

O petdnevni izgrediv avgusta leta 2011 v Veliki Britaniji:

<http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20121003195935/http://riotspanel.independent.gov.uk/>

O kulturi, praksi in etiki novinarjev:

<http://webarchive.nationalarchives.gov.uk/20140122145147/http://www.levesoninquiry.org.uk/>

in tudi: <http://www.nationalarchives.gov.uk/webarchive/public-inquiries-inquests.htm>

(Povezava do besedila zakona: <http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2005/12/contents>)

AVSTRALIJA:

V Avstraliji tovrstne preiskave ureja *»Royal Commissions Act«* iz leta 1902 z zadnjo dopolnitvijo iz leta 2014.

V avstralski ureditvi lahko *»Royal Commission«* (v nadaljevanju: Komisija) ustanovi Generalni guverner z aktom/sklepom (*»Letters Patent«*), v katerem je opredeljen predmet preiskave, in sicer v sledečem obsegu: *»any matter which relates to or is connected with the peace, order, and good government of the Commonwealth, or any public purpose or any power of the Commonwealth«*.

Zakon posebnih zahtev glede kvalifikacij članov Komisije ne postavlja.

Kar zadeva pristojnosti, ima Komisija pravico zasliševati pričë in zahtevati dokumentacijo (načeloma tudi dokumentacijo, ki jo ščitijo strokovni/poklicni privilegiji zaupnosti). Komisija ima pristojnost izrekanja denarne ali zaporne kazni v primeru neupravičene neodzivnosti, pri čemer se pri postopku izrekanja teh sankcij uporabljajo splošne določbe avstralskega kazenskega zakonika. Komisija lahko preko svojih članov ali preko pooblastila policiji zahteva od sodišča nalog za (hišno) preiskavo oziroma zaseg dokumentacije. Ima pa Komisija sama pristojnost prisilne privedbe vabljenih oseb, ki se ne odzovejo na vabilo.

Zakon ima podrobne določbe o poklicnih tajnostih in privilegiju zoper samoobtožbo, določa pa tudi pravice pričë v povezavi s poslovnimi tajnostmi in druge pravice oziroma obveznosti pričë. Privilegija zoper samoobtožbo načeloma v postopkih pred Komisijo ni, izjema je situacija, v kateri je posameznik že v kakšnem (kaznovalnem) postopku (razdelek 6A (3)), ki še ni končan – načelna derogacija privilegija zoper samoobtožbo v postopkih pred Komisijo ima protiutež v

smislu, da se izjave ali dokumenti, dani Komisiji s strani določene priče, načeloma ne smejo uporabiti zoper njo v civilnem ali kazenskem postopku (razdelek 6DD).

Zakon vsebuje izrecno določilo, da lahko Komisija tekom preiskave posreduje določenim organom zaznane informacije o kršitvi zakonov, da uživajo člani Komisije enako imuniteto kot sodniki višjega sodišča, da ima Komisija pravico pridobivati dokaze izven teritorija Avstralije, o arhiviranju gradiv in podobno.

Avstralska ureditev je v pregledu zajeta predvsem iz razloga, ker je bila tam opravljena raziskava o obstoječem sistemu preiskav. V več kot 600 strani dolgem končnem poročilu (dostopnem na tej povezavi:

<http://www.alrc.gov.au/sites/default/files/pdfs/publications/ALRC111.pdf>) so avtorji podrobno popisali probleme, s katerimi se sooča obstoječa ureditev, in vizijo oziroma priporočila za novo ureditev. Posebej velja iz njihove analize omeniti idejo o dopolnjujočem se praktičnem priročniku o tovrstnih preiskavah t.i. »*Inquiries handbook*«, kjer bi se odražale izkušnje (tako dobre prakse kot napake) preteklih komisij in preko katere bi se na nek način zagotovila ohranitev institucionalnih izkušenj glede procesa ustanovitve komisije, postopka imenovanja komisarjev, postopkovnih pravil, načrtovanja preiskave in projektnega vodenja (vključno z upravljanjem z omejenimi proračunskimi sredstvi), upravljanja z dokumentacijo, odnosov z mediji, IT storitev in glede konkretnih zapletov v različnih fazah preiskave.⁸

6. PRESOJA POSLEDIC, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1 Presoja administrativnih posledic

a) v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov

– razlogi za uvedbo novega postopka ali administrativnih bremen in javni interes, ki naj bi se s tem dosegel:

V javnem interesu je omogočiti celovito in v relativno kratkem času zdržema izvedeno preiskavo priprave in izvajanja projekta izgradnje bloka 6 TEŠ, oddaje naročila in izvajanja tistih velikih bodočih infrastrukturnih investicij, pri katerih se pojavi resen dvom o pravilnosti, gospodarnosti oziroma smotnosti nadaljnega in na začetku investicije nepredvidenega investiranja ali/in poročstva. Zato se s tem predlogom zakona daje pravna podlaga za ustanovitev preiskovalne komisije in določa pristojnosti ter pooblastila, ki bodo omogočila hitro in učinkovito preiskavo, ki bo Vladi RS zagotovila potrebne in verodostojne informacije za odločitev o nadaljnjem izvajanju, financiranju, udeležbi oziroma investiranju ali prevzemanju obveznosti države iz naslova investicije oziroma velikih projektov. Ugotovitve preiskave bodo lahko tudi podlaga za pogajanje z izvajalci ter za nadaljnje ugotavljanje objektivne in subjektivne odgovornosti deležnikov oziroma odgovornih oseb v postopkih, ki so primarno namenjeni ugotavljanju posamezne vrste odgovornosti.

– ukinitvev postopka ali odprava administrativnih bremen:

S predlogom zakona se ne ukinja noben postopek.

– spoštovanje načela »vse na enem mestu« ter organ in kraj opravljanja dejavnosti oziroma izpolnjevanja obveznosti:

⁸ Zelo nazoren primer tovrstnega priročnika z dokaj izdelanimi postopkovniki za Novo Zelandijo je dostopen na tej povezavi:

[http://www.dia.govt.nz/Pubforms.nsf/URL/CommissionsofInquiry.pdf/\\$file/CommissionsofInquiry.pdf](http://www.dia.govt.nz/Pubforms.nsf/URL/CommissionsofInquiry.pdf/$file/CommissionsofInquiry.pdf)

Predlog zakona določa preiskovalno komisijo in njena pooblastila.

– podatki oziroma dokumenti, ki so potrebni za izvedbo postopka in jih bo organ pridobil po uradni dolžnosti, ter način njihovega pridobivanja:

Komisija bo pridobivala podatke in informacije, povezane s preiskovanim projektom zato, da bo zagotovila potrebne in verodostojne informacije za odločitev o nadaljnjem izvajanju, financiranju, udeležbi oziroma investiranju ali prevzemanju obveznosti države iz naslova investicije oziroma velikih projektov.

– ustanovitev novih organov, reorganizacija ali ukinitvev obstoječih organov:

S tem predlogom zakona se daje pravna podlaga za ustanovitev preiskovalne komisije.

– ali bodo zaradi izvajanja postopkov in dejavnosti potrebne nove zaposlitve, ali so izvajalci primerno usposobljeni, ali bodo potrebna dodatno usposabljanje ter finančna in materialna sredstva:

Predlagatelj ocenjuje, da ne bodo potrebne nove zaposlitve.

– ali se bodo zaradi ukinitve postopkov in dejavnosti zmanjšala število zaposlenih ter finančna in materialna sredstva:

Glede na to, da se ne ukinja noben postopek, ne bo zmanjšanja števila zaposlenih ter finančnih in materialnih sredstev.

b) pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov

– dokumentacija, ki jo mora stranka predložiti, povečanje ali zmanjšanje obsega dokumentacije z navedbo razlogov:

Glede na to, da ne gre za upravne ali druge postopke na zahtevo strank, obveznost predložitve dokumentov ne more predstavljati administrativne obremenitve oziroma ovire v klasičnem smislu.

– stroški, ki jih bo imela stranka, ali razbremenitev stranke:

Zaradi določb predloga zakona se ne bodo povečali ali zmanjšali stroški strank.

– čas, v katerem bo stranka lahko uredila zadevo:

/

6.2 Presoja posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki, in sicer za:

Določbe predloga zakona ne prinašajo posledic za okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki.

6.3 Presoja posledic za gospodarstvo:

Določbe predloga zakona ne prinašajo neposrednih posledic za gospodarstvo; posredno pa bodo pozitivne, če bodo s postopki na podlagi tega zakona ugotovljene ali preprečene negativne posledice za državni proračun.

6.4 Presoja posledic za socialno področje:

Določbe predloga zakona ne prinašajo neposrednih posledic za socialno področje; posredno pa bodo pozitivne, če bodo s postopki na podlagi tega zakona ugotovljene ali preprečene negativne posledice za državni proračun.

6.5 Presoja posledic za dokumente razvojnega načrtovanja:

/

6.6 Presoja posledic za druga področja:

/

6.7 Izvajanje sprejetega predpisa:

a) Predstavitev sprejetega zakona:

Predlog zakona je bil 23. 2. 2015 objavljen na spletni strani Ministrstva za pravosodje in na spletnem portalu »e-demokracija«. Predstavitev sprejetega zakona širši javnosti glede na vsebino ni potrebna.

b) Spremljanje izvajanja sprejetega predpisa

Izvajanje predpisa bosta spremljala Vlada RS in Državni zbor RS, saj bo posebna preiskovalna komisija po koncu systemske preiskave sprejela končno poročilo, ki ga v skladu s predlogom zakona posreduje Vladi RS, po sprejemu pa ga vlada s svojim mnenjem posreduje v obravnavo Državnemu zboru RS, kjer ga komisija oziroma njen predsednik predstavi. Na zahtevo Vlade RS komisija po šestih mesecih od ustanovitve izdelata tudi vmesno poročilo o stanju systemske preiskave, ki ga posreduje Vladi RS.

6.8 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona

/

7. Prikaz sodelovanja javnosti pri pripravi predloga zakona:

Datum objave na spletni strani Ministrstva za pravosodje: 23. 2. 2015.

Datum objave na Državnem portalu Republike Slovenije e-uprava v rubriki e-demokracija: 23. 2. 2015.

Datum posredovanja v usklajevanje: 20. 2. 2015 in 29. 4. 2015

Poleg objave na spletni strani Ministrstva za pravosodje in spletnem portalu »e-demokracija« je bil predlog zakona posredovan v strokovno usklajevanje naslednjim organom: Vrhovnemu državnemu tožilstvu RS, Vrhovnemu sodišču RS, Državnemu pravobranilstvu RS, Policiji, Odvetniški zbornici Slovenije, Informacijskemu pooblaščenču RS, Komisiji RS za preprečevanje korupcije, Uradu RS za preprečevanje pranja denarja, Banki Slovenije, Javni agenciji Republike Slovenije za varstvo konkurence, Agenciji za trg vrednostnih papirjev, Agenciji za zavarovalni nadzor, Računskemu sodišču RS, Pravni fakulteti v Ljubljani, Pravni fakulteti v Mariboru in Evropski pravni fakulteti v Novi Gorici.

– Predlogi organov so bili **večinoma** upoštevani.

Agencija za trg vrednostnih papirjev, Državno pravobranilstvo RS in Agencija za zavarovalni

nadzor so sporočili, da pripomb k predlogu zakona nimajo; Komisija za preprečevanje korupcije pa je po usklajevalnem sestanku, kjer so bila pojasnjena odprta vprašanja, ocenila enako.

Bistvena mnenja, predlogi in pripombe, ki niso bili upoštevani, ter razlogi za neupoštevanje:

Urad za preprečevanje pranja denarja, Vrhovno državno tožilstvo RS, Banka Slovenije, Računsko sodišče RS in Policija so podali predvsem pripombe z vidika svojih pristojnosti in nasprotovali določbam predloga zakona, ki posegajo v ustavni in sistemski položaj navedenih organov ter v njihove pristojnosti v okviru postopkov, za katere so izvirno pristojni. Navedene pripombe so v tokratnem predlogu zakona upoštevane tako, da predstojniki neodvisnih državnih organov, Banke Slovenije in Državnega tožilstva lahko zavrnejo predlog predsednika preiskovalne komisije za sodelovanje njihovega predstavnika v komisiji, če menijo, da bi njegovo sodelovanje vplivalo na neodvisno, objektivno, nepristransko, učinkovito ali uspešno opravljanja izvirnih pristojnosti organa. Prav tako navedenim in drugim organom preiskovalni komisiji ne bo treba posredovati tistih dokumentov in podatkov, ki so jih pridobili na podlagi odredbe sodišča ali v okviru mednarodnega sodelovanja ali pa bi posredovanje škodovalo interesom postopkov, ki jih vodijo.

V zvezi s pripombami Banke Slovenije, ki se nanašajo na posredovanje podatkov, ki so bančna tajnost, pojasnjujemo, da je v predlogu zakona dodana posebna ureditev, kadar se bo zahteva preiskovalne komisije nanašala na posredovanje podatkov s strani Banke Slovenije.

Glede pripomb Informacijskega pooblaščenca RS, ki se nanašajo na nejasne pojme in preohlapno določen obseg preiskave, predlagatelj pojasnjuje, da je v uvodnih členih sedaj predloženega predloga zakona namen zakona jasno zamejen na (i) preiskovanje sistemskih pomanjkljivosti pri izpeljavi projektov državnega pomena, (ii) na odpravo pomanjkljivosti pri konkretnem takem projektu, in (iii) na sistemskem nivoju na spremembe predpisov ali prakse državnih organov ali drugih subjektov javnega sektorja, kot jih določa ZIntPK. Izrecno je določeno tudi, da ne gre za ugotavljanje osebne odgovornosti konkretnih oseb, za kar so pristojni drugi organi v skladu s svojimi izvirnimi pristojnostmi.

Predlog zakona na podlagi pripomb Informacijskega pooblaščenca RS tudi bolj jasno določa obveščanje pristojnih organov in javnosti s strani preiskovalne komisije, zaščito prijaviteljev ter varovanje tajnih in zaupnih podatkov.

8. Navedba, kateri predstavniki predlagatelja bodo sodelovali pri delu državnega zbora in delovnih teles

- mag. Goran Klemenčič, minister za pravosodje,
- Dušan Mramor, minister za finance
- dr. Peter Gašperšič, minister za infrastrukturo
- Ksenija Mihovar Globokar, direktorica Službe Vlade RS za zakonodajo
- Darko Stare, državni sekretar v Ministrstvu za pravosodje
- Metod Dragonja, državni sekretar v Ministrstvu za finance
- Klemen Grebenšek, državni sekretar v Ministrstvu za infrastrukturo
- Miranda Groff Ferjančič, namestnica generalnega sekretarja vlade.

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen (vsebina zakona)

Ta zakon določa postopek ustanovitve, sestavo, namen, naloge in pristojnosti posebne preiskovalne komisije (v nadaljnjem besedilu: komisija) za izvedbo osredotočene systemske preiskave (v nadaljnjem besedilu: preiskava) načrtovanja in izvedbe projektov državnega pomena, pri katerih posredno ali neposredno sodeluje Republika Slovenija.

2. člen (namen preiskave)

Namen preiskave je hitro in celovito ugotavljanje stanja preiskovanega projekta ali posamezne faze projekta z vidika pravilnosti, smotrnosti in učinkovitosti načrtovanja, sprejemanja odločitev in izvedbenih postopkov v zvezi s preiskovanim projektom, kar vključuje tudi preprečevanje nastanka negativnih posledic za proračun Republike Slovenije, ugotavljanje deležnikov, ki so sodelovali pri sprejemanju posameznih odločitev in ugotavljanje ozadij in razlogov za nepravilno, nesmotrno ali neučinkovito načrtovanje, sprejemanje, izvajanje ali izvedbo projekta.

3. člen (cilj systemske preiskave)

Cilj preiskave je:

- ugotovitev systemskih pomanjkljivosti, postopkovnih nepravilnosti, stroškovne neupravičenosti in neskladnosti z načelom smotrnosti pri načrtovanju, odločanju, sprejemanju in izvedbi projekta,
- ugotovitev ozadij in razlogov za ugotovljene nepravilnosti, systemske pomanjkljivosti, stroškovno neupravičenost in neskladnosti z načelom smotrnosti pri načrtovanju, odločanju, sprejemanju in izvedbi projekta
- ugotovitev ustreznosti zunanjih in notranjih nadzorstvenih mehanizmov pri načrtovanju in sprejemanju odločitev pri pripravi, sprejemanju, izvajanju ali izvedbi projekta,
- oblikovanje pobud in predlogov ukrepov za pravilno, smotno, in učinkovito nadaljevanje izvajanja projekta ali priprava drugih vsebinskih podlag za postopanje in odločitve vlade ali drugih pristojnih državnih organov v zvezi s preiskovanim projektom,
- oblikovanje pobud in predlogov za systemske izboljšave,
- oblikovanje pobud in predlogov zakonodajnih sprememb,
- predlaganje ukrepov za preprečitev systemskih in postopkovnih nepravilnosti, stroškovne neupravičenosti in neskladnosti z načelom smotrnosti.

4. člen (pomen izrazov)

Izrazi, uporabljeni v tem zakonu, imajo naslednji pomen:

- »projekt državnega pomena« po tem zakonu je vsak infrastrukturni projekt ali drug investicijski projekt, dokapitalizacija ali druga oblika financiranja vključno s prevzemanjem jamstev ali poroštev za izvedbo posameznega projekta in za vzpostavitev ali ohranitev stabilnosti delovanja posameznega družbenega sistema ali podsistema, pri katerem finančno neposredno ali posredno sodeluje Republika Slovenija, celotna vrednost projekta

oziroma finančnega bremena države pa presega odstotek veljavnega Proračuna Republike Slovenije;

- »sistemska preiskava« je preiskava in presoja posameznih izvedbenih dogodkov, dejanj, posameznih opravil, dokumentacije, notranjih in zunanjih poslovnih procesov in kontrol ter stanja v vseh fazah projekta s ciljem odkritja in prikaza zadostnih in verodostojnih podatkov ter informacij o nepravilnem, neučinkovitem ali nesmotrnem ravnanju pri načrtovanju, sprejemanju, odločanju in izvajanju ali izvedbi posameznega projekta državnega pomena;
- »stroškovna upravičenost« je standard, ki izkazuje zmožnost doseganja pričakovanega rezultata s primerno višino sredstev ali najboljše mogoče razmerje med javnimi koristmi projekta (javni interes) in javnimi odhodki.

5. člen **(ustanovitev in sestava komisije)**

(1) Vlada Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: Vlada RS) za uresničitev namena in ciljev sistemske preiskave s sklepom ustanovi komisijo na lastno pobudo ali v 15 delovnih dneh od prejema pobude za izvedbo sistemske preiskave po tem zakonu.

(2) Pobuda mora biti podana v pisni obliki. Vsebovati mora obrazložene razloge za uvedbo sistemske preiskave, iz katerih izhaja smiselnost uvedbe preiskave zaradi utemeljenega suma, da obstajajo sistemske pomanjkljivosti ali vsebinske ali postopkovne nepravilnosti, ali zaradi utemeljenega dvoma v stroškovno upravičenost projekta, obrazložena pa mora biti tudi verjetnost uresničitve namena in cilja sistemske preiskave. Pobuda lahko vsebuje tudi ime kandidata za predsednika komisije.

(3) Pobudo iz prvega in drugega odstavka tega člena so upravičeni podati predsednik Vlade RS, minister, predstojnik drugega organa državne uprave in Državni svet RS.

(4) Vlada RS imenuje predsednika komisije izmed uglednih pravnih, ekonomskih, revizijskih ali drugih strokovnjakov, ki je lahko:

- nekdanji ustavni sodnik ali ustavna sodnica (v nadaljnjem besedilu: ustavni sodnik);
- nekdanji vrhovni sodnik ali vrhovna sodnica (v nadaljnjem besedilu: vrhovni sodnik);
- nekdanji vrhovni državni tožilec ali vrhovna državna tožilka (v nadaljnjem besedilu: vrhovni državni tožilec);
- nekdanji član ali članica (v nadaljnjem besedilu: član) Računskega sodišča;
- nekdanji član ali članica (v nadaljnjem besedilu: član) sveta Banke Slovenije;
- nekdanji član ali članica (v nadaljnjem besedilu: član) senata Komisije za preprečevanja korupcije;
- nekdanji član ali članica (v nadaljnjem besedilu: član) Državne revizijske komisije, ali
- drug posameznik, ki je ugleden strokovnjak na področju, ki je predmet sistemske preiskave.

(5) Na podlagi predloga predsednika komisije lahko Vlada RS s posebnim sklepom v komisijo imenuje:

- predstavnika ali predstavnico (v nadaljevanju: predstavnik) Računskega sodišča RS, ki ga izmed zaposlenih na predlog predsednika komisije imenuje senat Računskega sodišča;
- predstavnika ali predstavnico (v nadaljevanju: predstavnik) Komisije za preprečevanje korupcije, ki ga izmed zaposlenih v komisiji na predlog predsednika komisije imenuje senat Komisije za preprečevanje korupcije;
- predstavnika ali predstavnico (v nadaljevanju: predstavnik) Banke Slovenije, ki ga izmed zaposlenih v Banki Slovenije na predlog predsednika komisije imenuje Svet Banke Slovenije;
- predstavnika ali predstavnico (v nadaljevanju: predstavnik) Državne revizijske komisije, ki ga izmed zaposlenih v komisiji na predlog predsednika komisije imenuje predsednik Državne revizijske komisije;

- državno tožilko ali državnega tožilca (v nadaljevanju: državni tožilec), ki ga izmed državnih tožilcev na predlog predsednika komisije imenuje generalni državni tožilec Republike Slovenije;
- državnega pravobranilca ali državno pravobranilko (v nadaljevanju: državni pravobranilec), ki ga na predlog predsednika komisije imenuje generalni državni pravobranilec;
- kriminalistko ali kriminalista (v nadaljevanju: kriminalista), ki ga izmed kriminalistov na predlog predsednika komisije imenuje generalni direktor policije;
- predstavnika ali predstavnico (v nadaljevanju: predstavnik) Finančne uprave RS, ki ga izmed zaposlenih v FURS na predlog predsednika komisije imenuje direktor FURS;
- predstavnika ali predstavnico (v nadaljevanju: predstavnik) Urada RS za preprečevanje pranja denarja, ki ga izmed zaposlenih v uradu na predlog predsednika komisije imenuje direktor urada;
- predstavnika ali predstavnico (v nadaljevanju: predstavnik) Urada RS za nadzor proračuna, ki ga izmed zaposlenih v uradu na predlog predsednika komisije imenuje direktor urada;
- predstavnika ali predstavnico (v nadaljevanju: predstavnik) drugega državnega nadzorstvenega organa ali institucije javnega sektorja s področja nadzora nad revidiranjem, varstva konkurence, varstva trga vrednostnih papirjev, zavarovalnega, inšpekcijskega nadzora ali drugega področja, ki ga izmed zaposlenih na predlog predsednika komisije imenuje predstojnik državnega organa oziroma institucije;
- drugega posameznika, ki je ugleden strokovnjak na področju, ki je predmet systemske preiskave.

(6) Predstojnik neodvisnega državnega organa iz prejšnjega odstavka, Banke Slovenije in generalni državni tožilec lahko zavrne predlog predsednika komisije za sodelovanje zaposlenega v komisiji, če meni, da bi sodelovanje zaposlenega v komisiji vplivalo na neodvisno, objektivno, nepristransko, učinkovito ali uspešno opravljanje izvirnih nalog organa, o čemer pisno obvesti predsednika komisije.

(7) Predstavniki organov in institucij iz petega odstavka tega člena, ki so javni uslužbenci v rednem delovnem razmerju, so lahko imenovani v komisijo, če opravljajo naloge v nazivu 1. kariernega razreda najmanj dve leti. Od imenovanja v komisijo do izdaje končnega poročila oziroma prenehanja delovanja komisije so v celoti razbremenjeni delovnih nalog, ki izvirajo iz njihovega delovnega mesta oziroma organa, iz katerega so imenovani, obdržijo pa vse pravice in obveznosti, ki izvirajo iz njihovega delovnega mesta in pogodbe o zaposlitvi. Pravice in obveznosti njihovega predstojnika v času delovanja v komisiji izvaja predsednik komisije.

(8) Sklep Vlade RS o ustanovitvi komisije poleg imena in priimka predsednika, imenovanih članov komisije, razlogov za uvedbo systemske preiskave in obrazložitve smiselnosti ter smotrnosti uvedbe systemske preiskave vsebuje tudi opis projekta z razpoložljivimi podatki in dokumentacijo o povezanih poslih, subjektih, upravnih in drugih uradnih postopkih, povezanih z načrtovanjem in izvajanjem projekta, ki je predmet preiskave, naslov poslovnih prostorov, v katerih bo sedež komisije, vir in način financiranja stroškov delovanja komisije ter pristojni organ, ki nudi administrativno tehnično pomoč in podporo za delovanje komisije.

6. člen **(delovanje komisije)**

(1) Komisijo skupaj s predsednikom sestavlja neparno število članov, najmanj pa trije člani.

(2) Komisija o vmesnem in končnem poročilu, o oceni iz tretjega odstavka 10. člena tega zakona in drugih zadevah, ki jih določi s poslovníkom, odloča kot kolegijski organ. Člani komisije pri odločanju, izvajanju nalog in pristojnosti po tem zakonu niso vezani na nobene usmeritve ali napotke Vlade RS ali drugih organov in delujejo samostojno.

(3) Poslovanje komisije, način izvajanja posameznih nalog in pooblastil po tem zakonu, nagrade, povračilo stroškov zunanjih izvajalcev in članov komisije, ki so zunanji strokovnjaki, način izvajanja in zagotavljanja administrativno tehnične pomoči in podpore, začetno ugotavljanje obstoja nasprotja interesov za člane komisije ter druge zadeve, kot so npr. pregledno, predvidljivo in učinkovito delovanje komisije, se uredi s poslovnikom, ki ga na predlog komisije potrdi Vlada RS. Poslovnik komisija predlaga in Vlada RS potrdi najkasneje v 30 dneh od imenovanja komisije in se objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

(4) Pristojni organ za nudenje administrativno-tehnične pomoči in podpore za delovanje in izvajanje nalog komisije po tem zakonu s sklepom o imenovanju predsednika komisije iz četrtega odstavka 5. člena tega zakona določi Vlada RS.

(5) Finančna sredstva za delovanje komisije zagotovi Vlada RS ali s sklepom o ustanovitvi komisije iz petega odstavka 5. člena tega zakona določi vir in način financiranja.

(6) Komisija je dolžna končno poročilo predstaviti Vladi RS, ki ga v roku petnajstih dni s svojim mnenjem posreduje Državnemu zboru RS. Komisija končno poročilo predstavi Državnemu zboru RS.

(7) Komisija preneha delovati in obstajati po predstavitvi končnega poročila pred Državnim zborom.

7. člen (pravila postopka)

Če s tem zakonom ni določeno drugače, komisija pri svojih postopkih smiselno uporablja zakon, ki ureja splošni upravni postopek.

8. člen (naloge komisije)

(1) Komisija izvaja sistemsko preiskavo in v ta namen:

- določi način, metodologijo in obseg posameznih sklopov sistemske preiskave in sodelovanja z drugimi organi in organizacijami;
- določi operativni načrt, v okviru katerega se posamezni sklopi preiskave opredelijo vsebinsko, finančno, časovno in kadrovske;
- po potrebi ustanavlja in koordinira delo posameznih skupin oziroma podskupin znotraj komisije;
- skrbi za neodvisno, nepristransko, objektivno, pravočasno in strokovno izvajanje sistemske preiskave ter uresničevanje namena tega zakona;
- sprejema vmesna poročila in končno poročilo;
- oblikuje mnenje o sistemskih pomanjkljivostih ukrepov za obvladovanje ali zmanjšanje tveganj in z njimi povezanih sistemov notranjih in zunanjih kontrol ter nadzorstvenih mehanizmov;
- pripravi strokovne podlage za nadaljnje odločitve vlade in predloge popravljalnih ukrepov glede sistemskih pomanjkljivosti, postopkovnih nepravilnosti, stroškovne neupravičenosti in neskladnosti z načelom smotrnosti pri načrtovanju, odločanju, sprejemanju in izvajanju projekta.

(2) Komisija v sistemsko preiskavo vključi tudi akte oziroma ugotovitve, ki so jih v zvezi s preiskovanim projektom sprejeli drugi neodvisni in samostojni nadzorni državni organi in jih lahko upošteva oziroma se do njih ustrezno opredeli v končnem poročilu v zaključni oceni o pravilnosti, smotrnosti, stroškovni upravičenosti in učinkovitosti načrtovanja, sprejemanja odločitev in izvedbenih postopkov v zvezi s preiskovanim projektom.

(3) Komisija po šestih mesecih od ustanovitve na zahtevo Vlade RS izdela vmesno poročilo o stanju sistemske preiskave, ki ga najkasneje v roku petnajstih delovnih dni po prejetju zahteve posreduje Vladi RS.

(4) O zahtevi za dostop ali ponovno uporabo informacij javnega značaja, naslovljeni na komisijo, ob upoštevanju pogojev iz tega zakona in zakona, ki ureja dostop do informacij javnega značaja, odloči komisija, pri čemer ji strokovno in administrativno pomoč zagotavlja s sklepom o ustanovitvi komisije določeno osebe Generalnega sekretariata Vlade RS.

(5) Za podatke in dokumente, ki jih komisija pridobi ali izdela v času trajanja preiskave po tem zakonu se do sprejema končnega poročila oziroma prenehanja delovanja komisije ne uporabljajo določbe zakona, ki ureja dostop do informacij javnega značaja. Ta določba velja tudi za podatke in gradivo iz tega odstavka, odstopljeno v reševanje drugemu organu.

9. člen **(omejitev članstva in sodelovanja v komisiji)**

(1) V komisiji ali pri izvajanju njenih nalog ne more sodelovati oseba:

- ki je sama posredno ali neposredno sodelovala pri načrtovanju, pripravi, sprejemu, odločanju ali izvajanju projekta v času, na katerega se nanaša sistemska preiskava,
- ki je neposredno delovala ali sodelovala v organu ali organizaciji, ki je izvajala nadzor nad projektom ali delom projekta, ki je predmet preiskave, v kazenskem ali drugem sodnem ali upravnem postopku ali postopku o prekršku, ki je v neposredni zvezi s preiskovanim projektom,
- ki je pravnomočno obsojena zaradi kaznivega dejanja, katerega storilec se preganja po uradni dolžnosti,
- zoper katero je vložena pravnomočna obtožnica zaradi naklepnega kaznivega dejanja, katerega storilec se preganja po uradni dolžnosti.

(2) Če okoliščine iz prejšnjega odstavka nastanejo ali se zanje izve po imenovanju v komisijo, mora taka oseba obvestiti predsednika komisije in takoj prenehati z delom v komisiji. Predsednik komisije mora o tem takoj obvestiti Vlado RS s predlogom, da takega člana komisije razreši, obenem pa lahko predlaga imenovanje novega člana. Če se okoliščine iz prejšnjega odstavka nanašajo na predsednika komisije, ta takoj preneha z delom, Vlado RS pa v tem primeru takoj obvesti drug član komisije.

(3) Če okoliščine iz prvega odstavka tega člena nastanejo ali se zanje izve po pooblastitvi ali pogodbi z zunanjim izvajalcem oziroma zunanjim strokovnjakom v skladu s prvim odstavkom 13. člena tega zakona, mora komisija z njim takoj prenehati sodelovati.

10. člen **(obseg in trajanje sistemske preiskave)**

(1) Sistemska preiskava se lahko izvaja v vseh fazah preiskovanega projekta.

(2) Sistemska preiskava se lahko nanaša na posamezen del ali celoten preiskovani projekt.

(3) Če med preiskavo komisija ugotovi posel, povezano osebo, uradni postopek ali druge deležnike, ki niso navedeni ali zajeti v sklepu o ustanovitvi komisije, so pa v zvezi s projektom, ki je predmet preiskave, se preiskava lahko izvaja tudi pri naknadno oziroma med preiskavo po

tem zakonu ugotovljenih deležnikih in poslih, če je po oceni komisije to potrebno za uresničitev namena in cilja preiskave.

(4) Komisija lahko pri svojem delu sodeluje z ustanovami, pogodbeno angažiranimi pravnimi osebami in državnimi organi, ki so pri preiskovanem projektu vodili uradne postopke ali kako drugače poslovno sodelovali.

(5) Komisija svojo nalogo zaključi v najkrajšem možnem času, najkasneje pa v roku 15 mesecev od ustanovitve. Če komisija v navedenem roku ne izda in ne predstavi končnega poročila, lahko deluje še do izdaje poročila, vendar ne več kot tri mesece po poteku 15 mesečnega roka od njene ustanovitve.

(6) Nagrada članom komisije in zunanjim izvajalcem, ki so zunanji strokovnjaki, se izplača po objavi končnega poročila.

11. člen **(posamezni sklopi systemske preiskave)**

Posamezni sklopi systemske preiskave so zlasti:

- pregled postopkovne pravilnosti in smotrnosti priprave projekta, sprejema odločitve o izvedbi projekta in izvedbe projekta;
- pregled predinvesticijske dokumentacije in gradiv, ki so predstavljali podlago za sprejem odločitev o preiskovanem projektu;
- pregled pravilnosti postopka zbiranja ponudb, izbire izvajalca in oddaje naročila;
- pregled in ocena pravilnosti, strokovnosti in pravočasnosti delovanja državnih organov pri izdajanju dovoljenj in soglasij za odobritev in izvedbo projekta ali njegovih posameznih delov ali naročil;
- pregled izvedbe postopka javnega naročanja v primeru, ko je izvajalec projekta naročnik po zakonu, ki ureja javno naročanje;
- pregled poslovnega sodelovanja izbranega izvajalca z naročnikom;
- pregled uradnih postopkov izdaje potrebnih dovoljenj in soglasij k projektu, vplivov na sprejemanje odločitev in korupcijskih tveganj v zvezi z načrtovanjem, odobritvijo in izvajanjem projekta ali posameznih delov, faz oziroma naročil projekta;
- pregled učinkovitosti oziroma gospodarnosti delovanja posameznih gospodarskih subjektov, v katerih ima država večinski lastniški delež, in nadzorstvenih institucij države, vključno s pristojnimi organi državne uprave, ki skrbijo za zakonitost, učinkovitost in stabilnost delovanja posameznih subjektov ali sistemov, katerih neučinkovitost ali nedelovanje lahko pomeni javnofinančne obveznosti oziroma breme države;
- pregled in pravna analiza posameznih poslov ter analiza stroškovne upravičenosti preiskovanega projekta;
- pregled postopkovne pravilnosti in smotrnosti posrednega oziroma neposrednega odločanja o financiranju ali prevzemanju jamstev ali poroštev Republike Slovenije;
- pregled postopkovne pravilnosti in smotrnosti posrednega oziroma neposrednega odločanja in financiranja iz sredstev Evropske unije.

12. člen **(končno poročilo komisije)**

(1) Končno poročilo vsebuje:

- celovit prikaz dejanskega stanja,

- ugotovljena ozadja in razloge vsebinskih in postopkovnih nepravilnosti, nesmotnosti in stroškovne neupravičenosti projekta,
- ugotovljena ozadja in razloge negospodarnega ali nestrokovnega ravnanja ter razloge neučinkovitosti pri načrtovanju, pripravi, sprejemanju, odločevalskih procesih, izvajanju in nadzorovanju izvajanja projekta,
- oceno komisije o utemeljenosti in smotrnosti uveljavljanja pogodbenih kazni, odstopa od pogodbe, odškodninske, disciplinske ali kazenske odgovornosti izvajalcev in odgovornih oseb naročnikov, brez navajanja osebnih podatkov,
- oceno komisije glede odzivnosti posameznih državnih organov in njihovih predstojnikov (odgovornih oseb) glede tistih nepravilnosti, na katere je komisija opozorila sama ali jih je posredovala v pristojno reševanje drugim pristojnim organom,
- razloge in oceno zakaj določenih dejstev, informacij ali dokumentov v zvezi s preiskovanim projektom ni bilo mogoče ugotoviti oziroma pridobiti
- zaključno oceno o pravilnosti, smotrnosti, stroškovni upravičenosti in učinkovitosti načrtovanja, sprejemanja odločitev in izvedbenih postopkov v zvezi s preiskovanim projektom, in
- prilogo s celovitim prikazom stroškov komisije.

(2) Končno poročilo iz prejšnjega odstavka lahko vsebuje tudi:

- pravno analizo priprave, sprejema in izvedbe projekta,
- podatke o številu in statusu disciplinskih, odškodninskih ali kaznovalnih postopkov, ki so bili sproženi v zvezi s predmetom preiskave ali je bilo odločeno, da se jih ne sproži oziroma se jih prekine,
- priporočila in predloge popravljalnih ukrepov,
- predloge zakonodajnih sprememb,
- druge vsebine, za katere komisija oceni, da jih je potrebno posebej predstaviti v zvezi s preiskovanim projektom in izvedbo sistemske preiskave.

(3) Končno poročilo se trajno objavi na spletni strani Vlade RS, ki v skladu s priporočili iz poročila periodično posodablja status implementacije priporočil ter objavi končne rezultate postopkov, ki jih je v zvezi s predmetom sistemske preiskave ugotovila komisija in jih vodijo drugi državni organi.

(4) Določbe tega člena se smiselno uporabljajo tudi za vmesno poročilo iz tretjega odstavka 8. člena tega zakona.

13. člen **(uporaba zunanjih strokovnjakov)**

(1) Če člani komisije ali drugi zaposleni v organih in organizacijah iz petega odstavka 5. člena tega zakona ne razpolagajo z ustreznim znanjem, lahko komisija za izvedbo posamezne naloge pridobi strokovno mnenje enega ali več zunanjih strokovnjakov na področju, ki je predmet sistemske preiskave.

(2) Finančna sredstva za plačilo nagrad ter stroškov zunanjim strokovnjakom oziroma članom komisije, ki so zunanji strokovnjaki, zagotavlja Vlada RS oziroma organ, določen v sklepu o ustanovitvi komisije, iz proračuna.

(3) Za izbor zunanjih strokovnjakov iz tega člena komisija izdelava obrazložitev razlogov najema zunanjih strokovnjakov ter finančni načrt z oceno predvidenih stroškov. Pri izbiri je komisija dolžna upoštevati določila zakona, ki ureja integriteto in preprečevanje korupcije, o omejitvah poslovanja in nasprotju interesa.

14. člen **(pridobivanje podatkov in dokumentov)**

(1) Državni organi, organi samoupravnih lokalnih skupnosti in nosilci javnih pooblastil ter druge pravne osebe javnega in zasebnega prava, vključno z bankami in zastopništvi tujih pravnih oseb s sedežem na območju Republike Slovenije ter osebami s statusom samostojnih podjetnikov posameznikov (podjetniki) ali posameznikov, ki samostojno opravljajo dejavnost (zasebniki), so dolžni komisiji oziroma njenim članom na obrazloženo pisno zahtevo, ne glede na določbe drugih zakonov in ne glede na obliko podatkov, v roku, ki ga določi komisija, brezplačno posredovati oziroma izročiti vse podatke in dokumente. Obveznost posredovanja se nanaša tudi na podatke, ki so na podlagi veljavnih predpisov opredeljeni kot zaupni, vključno z osebnimi podatki, ki so potrebni za opravljanje zakonskih nalog komisije. Navedeni organi in osebe so dolžni komisiji ali njenim posameznim članom v svojih poslovnih prostorih omogočiti kopiranje, pregled in vpogled v posamezne spise, dokumente in evidence.

(2) Če je naslovnik zahteve komisije Banka Slovenije, izmenjava podatkov poteka skladno s pravom Evropske unije (v nadaljevanju: EU), ki ureja izmenjavo nadzornih in statističnih informacij ter varovanje poklicne skrivnosti, ter z določbami predpisov, ki glede navedenih vsebin zavezujejo Banko Slovenije.

(3) Obrazložena pisna zahteva iz prvega odstavka tega člena mora vsebovati navedbo pravne podlage za pridobitev podatkov in razloge ter namen, za katerega se zahtevajo podatki.

(4) Prvi odstavek tega člena se ne uporablja za podatke, ki jih pri svojem delu v zaupnem razmerju pridobi odvetnik, zdravnik, psiholog ali kakšna druga oseba, ki ji zakon nalaga dolžnost varovanja podatkov iz zaupnega poklicnega razmerja. Za podatke, ki jih drugi državni organi v okviru svojih zakonskih pooblastil lahko pridobivajo in zbirajo le na podlagi predhodne sodne odredbe ali mednarodnega sodelovanja, ali za podatke, katerih posredovanje bi onemogočilo ali bistveno otežilo učinkovito izvedbo nalog organa, lahko zaprošeni organ njihovo posredovanje zavrne s pisno utemeljitvijo razlogov, ki preprečujejo posredovanje.

(5) Za pridobivanje in vpogled v dokumentacijo in za opravljanje razgovorov z osebami se, če ta zakon ne določa drugače, smiselno uporabljajo določbe zakona, ki ureja integriteto in preprečevanje korupcije.

15. člen **(pisne izjave in vabljenje oseb na razgovor)**

(1) Komisija lahko zaradi razjasnitve dejstev in okoliščin v zvezi s preiskovanim projektom od odgovorne osebe državnega organa, organa lokalne skupnosti, nosilca javnih pooblastil, pravne osebe javnega ali zasebnega prava, podjetnika, zasebnika ali druge fizične osebe (posamezniki) pisno zahteva pisno izjavo ali vabi te osebe na razgovor.

(2) Vabljenje oseb so se dolžne odzvati vabilu in se udeležiti razgovora. Osebe, od katerih komisija zahteva pisno izjavo ali z njimi opravlja razgovor in so vabljenje pred komisijo ali njenega člana po tem zakonu nimajo statusa preiskovanca, temveč v skladu s smiselno uporabo zakona, ki ureja upravni postopek, status priče.

(3) Namen pridobivanja izjave od oseb ali opravljanja razgovora z osebami ni ugotavljanje njihove osebne odgovornosti, o čemer morajo biti poučene v pisni zahtevi za podajo pisne izjave oziroma v vabilu na razgovor in pred začetkom razgovora.

(4) Oseba, ki je pozvana, da poda pisno izjavo o zadevi, in oseba, ki je vabljen na razgovor pred komisijo ali njenega člana, ima pravico do pravnega zastopanja in ni dolžna podati pisne izjave ali odgovarjati na vprašanja, če bi s pisno izjavo ali odgovorom sebe ali svojega družinskega člana spravila v znatno premoženjsko škodo ali v kazenski pregon. Na to pravico mora biti oseba opozorjena v pisni zahtevi za pisno izjavo, vabilu na razgovor, in pred začetkom razgovora.

16. člen **(sodelovanje z drugimi državnimi organi)**

(1) Komisija lahko pristojnim nadzorstvenim organom, vključno z organi, pristojnimi za finančne preiskave, davke in za preprečevanje pranja denarja, predlaga, da v okviru svojih pristojnosti izvedejo postopke, ugotovijo dejansko stanje glede lastništva in premoženja posameznih oseb v Republiki Sloveniji in v tujini in ukrepajo skladno s svojimi pooblastili. Obenem lahko zahteva, da ugotovitve in informacijo o morebitnih ukrepih sporočijo komisiji najkasneje v petih dneh od zaključka svojih postopkov. Organi predlog komisije obravnavajo prednostno.

(2) Državni organi iz prejšnjega odstavka posredujejo komisiji poročila, podatke in ugotovitve o reševanju posamezne zadeve ali vrste zadev. Organ lahko zavrne posredovanje podatkov, ki jih je pridobil na podlagi predhodne odredbe sodišča, ali podatkov, katerih posredovanje komisiji bi lahko škodovalo interesom postopka, ki teče pri organu. Če državni organ zavrne zahtevo komisije za posredovanje poročil, podatkov ali ugotovitev, mora svojo odločitev in verjetnost škodljivih posledic za interese postopka pisno obrazložiti.

17. člen **(mednarodno sodelovanje in pridobivanje informacij)**

(1) Komisija lahko sodeluje in izmenjuje podatke s tujimi organi in neposredno ali posredno preko domačih organov zaprosi tuje države ali njihove državne organe za podatke in informacije v zvezi s predmetom sistemske preiskave.

(2) Komisija lahko v zvezi s predmetom sistemske preiskave neposredno zaprosi za informacijo tudi tuje varnostne organe, organe pregona, tujo pravno ali fizično osebo ali mednarodno organizacijo.

18. člen **(obveščanje pristojnih organov in javnosti)**

(1) Komisija na podlagi ugotovljenih pomanjkljivosti v sistemu nadzora ali upravljanja s tveganji pri preiskovanem projektu, ugotovljene postopkovne nepravilnosti ali kršitev, ugotovljenih med izvajanjem sistemske preiskave, brez predhodne seznanitve osebe, na katero se podatki nanašajo, vključno z identifikacijskimi osebnimi podatki posameznikov, da pobudo pristojnemu poslovodstvu ali državnemu organu, da izvede ustrezne postopke ter ukrepe v okviru svojih poslovodnih in zakonskih pristojnosti. Organi pobudo obravnavajo prednostno.

(2) Komisija lahko obvešča javnost o stanju sistemske preiskave, če je to v interesu javnosti in ne škodi interesom preiskave.

(3) Objava osebnih podatkov o osebi, ki sama sporoči komisiji ali po povabilu komisije v razgovoru v dobri veri razkrije relevantne podatke, informacije ali izroči dokumentacijo ali kako drugače sodeluje pri izvajanju in uresničevanju namena preiskave, ni dovoljena, razen, če ta oseba objavo dovoli objavo svojih podatkov ali podatke objavi sama.

(4) Identitete prijavitelja oziroma osebe iz prejšnjega odstavka tega člena, ki je prijavo oziroma sporočilo ali dokumentacijo podal v dobri veri ali je utemeljeno sklepal, da so njegovi podatki in dokumentacija v zvezi s prijavo in preiskavo resnični, kar ocenjuje komisija, ni dovoljeno ugotavljati ali razkrivati.

(5) Obvestila in informacije iz prejšnjega odstavka daje predsednik komisije ali za to pooblaščen član komisije.

19. člen **(omejevanje nasprotja interesov)**

(1) Pri delovanju komisije je potrebno posebno skrb nameniti preprečevanju in izogibanju nasprotja interesov, kot ga določa zakon, ki ureja integriteto in preprečevanje korupcije. Če se pri posameznem članu komisije pojavijo okoliščine nasprotja interesov, takoj preneha z izvajanjem nalog po tem zakonu in o tem obvesti predsednika komisije.

(2) O nastopu okoliščin iz prejšnjega odstavka komisija obvesti Komisijo za preprečevanje korupcije in ji posreduje razpoložljive podatke za odločanje po postopku in rokih po določbah zakona, ki ureja integriteto in preprečevanje korupcije.

20. člen **(varovanje tajnih in zaupnih podatkov)**

(1) Člani komisije in njeni zunanji sodelavci so ves čas dela komisije in po njeni razpustitvi dolžni varovati tajnost podatkov, s katerimi so se seznanili pri delu komisije skladno s predpisi, ki urejajo posamezno vrsto tajnosti podatkov.

(2) Osebe, vabljene na razgovor pred komisijo ali njenega člana, so dolžne varovati tajnost podatkov o postopku pred komisijo in drugih po zakonu tajnih ali drugih vrst zakonsko varovanih podatkov, s katerimi so bili seznanjeni ali so za njih izvedeli v razgovoru.

21. člen **(hramba podatkov in dokumentarnega gradiva)**

(1) Podatki in dokumentacija, ki jo pridobiva komisija in ki nastaja pri njenem delu, mora biti vodena kot zadeva in hranjena na način, ki omogoča njeno preglednost ter sledljivost njenega nastanka in uporabe.

(2) Komisija podatke, informacije in dokumentacijo, pridobljeno na podlagi tega zakona, hrani do zaključka systemske preiskave in izdaje končnega poročila, nato se dokumentacija s podatki in informacijami shrani pri Komisiji za preprečevanje korupcije in v roku petih let od izdaje končnega poročila arhivira.

22. člen **(prekrškovni organ)**

(1) Komisija za preprečevanje korupcije je pristojen prekrškovni organ za vodenje postopkov o prekrških, določenih s tem zakonom.

(2) Za prekrške iz tega zakona se sme v hitrem postopku izreči globa tudi v znesku, ki je višji od najnižje predpisane globe, določene s tem zakonom.

23. člen (kazenske določbe)

(1) Z globo 5.000 do 30.000 eurov se kaznuje za prekršek pravna oseba, samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, če ravna v nasprotju s prvim odstavkom 14. člena tega zakona.

(2) Z globo 3.000 do 10.000 eurov se kaznuje odgovorna oseba pravne osebe, samostojnega podjetnika posameznika, posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost ali odgovorna oseba v državnem organu ali v samoupravni lokalni skupnosti, če stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

(3) Z globo 3.000 do 5.000 eurov se kaznuje posameznik, ki razkrije identiteto prijavitelja ali osebe iz tretjega odstavka 18. člena tega zakona.

(4) Z globo 10.000 do 30.000 eurov se kaznuje za prekršek pravna oseba, samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, če stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

(5) Z globo 5.000 do 10.000 eurov se kaznuje odgovorna oseba pravne osebe, samostojnega podjetnika posameznika, posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost ali odgovorna oseba v državnem organu ali v samoupravni lokalni skupnosti, če stori prekršek iz tretjega odstavka tega člena.

(6) Z globo 2.000 do 5.000 eurov se kaznuje posameznik, ki ugotavlja identiteto prijavitelja ali osebe iz tretjega odstavka 18. člena tega zakona.

(7) Z globo 5.000 do 30.000 eurov se kaznuje za prekršek pravna oseba, samostojni podjetnik posameznik ali posameznik, ki samostojno opravlja dejavnost, če stori prekršek iz prejšnjega odstavka.

(8) Z globo 3.000 do 10.000 eurov se kaznuje odgovorna oseba pravne osebe, samostojnega podjetnika posameznika, posameznika, ki samostojno opravlja dejavnost ali odgovorna oseba v državnem organu ali v samoupravni lokalni skupnosti, če stori prekršek iz šestega odstavka tega člena.

(9) Z globo 2.000 do 5.000 eurov se kaznuje posameznik, ki se v nasprotju z določbo drugega odstavka 15. člena tega zakona brez opravičila ne udeleži razgovora s komisijo ali članom komisije ali ne odgovarja na vprašanja komisije ali njenega člana iz pristojnosti komisije, razen v primerih iz četrtega odstavka 15. člena tega zakona.

(10) Z globo 2.000 do 5.000 eurov se kaznuje posameznik, ki ravna v nasprotju z določili prvega ali drugega odstavka 20. člena tega zakona in na ta način nedovoljeno razkrije z določbo 20. člena tega zakona varovane podatke.

PREHODNA IN KONČNA DOLOČBA

24. člen **(prehodna določba)**

Določba šestega odstavka 8. člena tega zakona velja in se uporablja do ureditve dostopnosti podatkov in dokumentarnega gradiva komisije kot informacij javnega značaja v zakonu, ki ureja dostop do informacij javnega značaja.

25. člen **(začetek veljavnosti)**

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

III. OBRAZLOŽITEV

K 1. členu (vsebina zakona)

V 1. členu ta zakon okvirno opredeljuje vsebino in temeljni namen zakona s ciljem, da se pri izvedenih in vseh bodočih velikih projektih ugotovi in zagotavlja boljša preglednost, skladnost s predpisi, gospodarnost oziroma smotrnost načrtovanja in izvajanja velikih projektov. S tem se krepita tako nadzor kot tudi zaupanje v učinkovito upravljanje in delovanje javnih sistemov ter smotrno in pravilno razpolaganje z javnimi finančnimi sredstvi, katerih nesmotrna uporaba ali obremenitev lahko ogrozi uresničevanje načela pravne in socialne države. Zato je s tem predlogom zakona dana pravna podlaga za okrepitev nadzorstvene funkcije države z ustanovitvijo posebne neodvisne in samostojne preiskovalne komisije za preiskovanje posameznih primerov oziroma projektov s ciljem hitrega in učinkovitega razkrivanja različnih vrst nepravilnosti na eni in zaščite državnih proračunskih sredstev pred nepravilno, nesmotrno, neprimerno, nesorazmerno ali nedovoljeno porabo in prevzemanjem bremen na drugi strani.

K 2. in 3. členu (namen in cilj preiskave)

Zaradi novosti v izvajanju nadzorstvene dejavnosti države pri razpolaganju z javnimi finančnimi sredstvi oziroma naložbami in za potrebe razlage in uporabe zakona je pomembno, da so namen in cilji preiskave zapisani v posebnem členu zakona.

Tako se v najširšem pomenu precizirajo strateški namen in cilji zakona oziroma preiskave. Postopek, predlagan po tem zakonu, zagotavlja možnosti za učinkovito, hitro, osredotočeno in celovitejše ugotavljanja stanja in za konstruktiven pregled pravilnosti, učinkovitosti, gospodarnosti in uspešnosti načrtovanja, odločanja, sprejemanja ter izvajanja velikih projektov. Osrednji cilj tega postopka je zagotavljanje stroškovne upravičenosti, smotrnosti in pravilnosti porabe javnih finančnih sredstev tako v že izvedenih kot tudi v tekočih in bodočih projektih državnega pomena, kot jih opredeljuje ta zakon.

Cilj preiskave je tudi zagotavljanje vsebinskih podlag za nadaljnje odločitve vlade v zvezi s preiskovanim projektom ter identifikacija mehanizmov oziroma ukrepov za preprečitev ali zmanjšanje tveganj nepravilnosti, negospodarnosti oziroma stroškovne neupravičenosti in neučinkovitosti projektov državnega pomena.

Z zakonom se uresničuje in zagotavlja tudi višja stopnja preglednosti oziroma demokratične in pravne kontrole ter integritete pri porabi in razpolaganju z javnimi finančnimi sredstvi.

K 4. členu (pomen izrazov)

Določitev pomena ključnih izrazov, uporabljenih v zakonu, je potrebna za razumevanje in interpretacijo ostalih določb zakona. Zato so za potrebe tega zakona opredeljeni temeljni pojmi, kot so »projekt državnega pomena«, »sistemska preiskava« in »stroškovna učinkovitost«. Za namene in potrebe tega zakona je predmet preiskave poimenovan »projekt državnega pomena«, ki pojmovno poleg klasičnih infrastrukturnih ali drugih (zlasti gradbenih) investicijskih projektov zajema tudi druge finančne naložbe države, bodisi v obliki dokapitalizacij oziroma državnih pomoči, kot tudi jamstev, ki jih posameznim pravnim osebam zlasti za zagotavljanje kapitalske ustreznosti ali najemanje kreditov za izvedbo določenih gradbenih oziroma infrastrukturnih projektov daje Republika Slovenija. To pomeni, da so lahko predmet preiskave po tem zakonu tudi npr. dokapitalizacije bank zaradi zagotavljanja njihove kapitalske ustreznosti in s tem zagotavljanja varnosti in stabilnosti delovanja bančnega sistema v Republiki Sloveniji.

Izraz oziroma vrednost "celotna vrednost projekta oziroma finančnega bremena države pa presega odstotek veljavnega Poračuna Republike Slovenije" iz prve alineje 4. člena predloga zakona pomeni veljavni Proračun RS ob ustanovitvi komisije za določeno zadevo.

K 5. in 6. členu (ustanovitev, sestava in delovanje preiskovalne komisije)

V 5. členu predloga zakona je določena ustanovitev, sestava in samostojen položaj preiskovalne komisije v sistemu državne ureditve. Ustanovitelj vsakokratne preiskovalne komisije je Vlada Republike Slovenije bodisi na lastno pobudo, na predlog pristojnega ministra ali na predlog predstojnika drugega organa državne uprave, v katerega resor oziroma področje dela sodi preiskovani projekt oziroma zadeva. Prav tako je lahko v okviru sistema delitve oblasti (drugi stavek drugega odstavka 3. člena Ustave) pobudnik za ustanovitev komisije Državni svet RS, saj ne more sam ustanoviti parlamentarne preiskovalne komisije.

Vlada s sklepom o ustanovitvi najprej imenuje predsednika komisije, ki v naslednjih 30 delovnih dneh predlaga imenovanje še drugih članov preiskovalne komisije. Upoštevajoč ustavni oziroma zakonski položaj in funkcijo neodvisnih državnih organov, Banke Slovenije in državnih tožilstev je predstojnikom teh organov z zakonom dana možnost, da v skrbi za zaščito neodvisnosti, nepristranskosti, objektivnosti, pravočasnosti in uspešnosti izvajanja izvornih in rednih zakonskih nalog svojih organov in zaradi omejenih kadrovskih resursov sodelovanje zaposlenih v preiskovalni komisiji odklonijo.

Sestava komisije je več članska, število članov je zaradi kolegijskega odločanja vedno neparno, najmanjše število članov pa je tri. Predsednik komisije predlaga oziroma soglaša z imenovanjem ostalih dveh oziroma večjega števila članov, ki naj bi bili praviloma iz nadzorstvenih državnih organov ali drugih subjektov javnega sektorja, kot ga opredeljuje ZIntPK, lahko pa so imenovane tudi druge osebe oziroma strokovnjaki iz zasebnega sektorja. V tem primeru mora komisija izdelati tudi finančni načrt oziroma oceno finančnih stroškov, ki jih predstavlja najem oziroma plačilo storitev zunanjih izvajalcev in strokovnjakov. Strokovnost oziroma kompetentnost imenovanih javnih uslužbencev v preiskovalno komisijo je zagotovljena s tem, da so lahko imenovani le tisti javni uslužbenci, ki opravljajo naloge v 1. kariernem razredu najmanj dve leti kar predpostavlja, da gre za najbolj izkušene in strokovno usposobljene javne uslužbenke.

S statusom neodvisnosti in samostojnosti preiskovalne komisije oziroma njenih članov pri izvajanju nalog komisije oziroma preiskave se tako vzpostavlja nepristranski, objektivni, specializiran in osredotočen nadzor ter pregled pravilnosti, gospodarnosti stroškovne upravičenosti oziroma smotrnosti načrtovanja ter izvajanja projektov, ki so lahko predmet preiskave, predvsem pa možnost, da se preiskave izvede celovito in zdržema v kratkem oziroma najkrajšem možnem času.

V drugem odstavku 6. člena je določeno, da je komisija organ, ki deluje samostojno. Določeno je tudi, da komisija odloča kot kolegijski organ (torej večinsko) in na ta način sprejema tudi odločitve o vmesnem in končnem poročilu. Prav tako je določeno, da na enak način odloča v drugih zadevah (npr. poslovanje in stroški), ki se določijo v poslovniku komisije, ki ga komisija pripravi sama.

V poslovniku komisija predlaga ureditev in določitev svojega poslovanja, način izvajanja pooblastil in nalog po tem zakonu, nagrade, povračilo stroškov zunanjim izvajalcem in članom komisije, ki so zunanji strokovnjaki, ter način izvajanja administrativno tehnične pomoči, ki jo po zakonu komisiji mora zagotavljati ustanovitelj, to je Vlada RS. Poslovnik na predlog komisije potrdi (ali zavrne) Vlada RS. Poslovnik se zaradi pravne varnosti in transparentnosti zavezancev objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

V 6. členu je v četrtem odstavku določeno, da se s sklepom o imenovanju predsednika komisije določi pristojni organ za nudenje administrativno-tehnične pomoči in podpore za delovanje in izvajanje nalog komisije, saj bo predsednik komisije tako podporo potreboval že za oblikovanje predloga članov komisije. V skladu s petim odstavkom finančna sredstva za delovanje komisije zagotovi ustanovitelj, to je Vlada Republike Slovenije, ali pa s sklepom o imenovanju komisije določi vire in način financiranja. Vir in način financiranja bo namreč mogoče določiti, ko bo že znana sestava celotne komisije. To bo lahko ministrstvo, v katerega resorno pristojnost sodi projekt, za preiskavo katerega bo komisija imenovana, ali pa drug organ v sestavi Vlade Republike Slovenije, ki ga bo vlada določila.

V šestem in sedmem odstavku je določeno, na kakšen način komisija predstavi rezultate systemske preiskave. Najprej je dolžna predstaviti končno poročilo Vladi RS, po njegovem sprejetju na Vladi RS pa tudi Državnemu zboru RS. Komisija, ki je bila imenovana za konkretno systemsko preiskavo, preneha delovati po koncu obravnavanja končnega poročila v Državnem zboru RS.

K 7. členu (pravila postopka)

V 7. členu je določeno, da komisija pri svojih postopkih smiselno uporablja zakon, ki ureja splošni upravni postopek, če s tem zakonom ni določeno drugače.

K 8. členu (naloge komisije)

Splošno so naloge in pristojnosti komisije določene v 8. členu tega zakona, iz katerega izhaja, da komisija izvaja systemsko preiskavo in v ta namen določa metodologijo, obseg posameznih sklopov preiskave ter ustanavlja in koordinira delo posameznih skupin oziroma podskupin. Gre za skupine in podskupine znotraj komisije, ki obravnavajo posamezne vsebinske sklope predmeta preiskave.

Komisija skrbi za neodvisnost, kakovost in pravočasnost izvajanja preiskave oziroma posameznih nalog v okviru preiskave, sprejema vmesno in končno poročilo, pripravlja strokovne podlage za odločitve vlade, priporočila in predloge popravljalnih ukrepov za odpravo nepravilnosti, pomanjkljivosti in obvladovanje tveganj (finančnih, pravnih, organizacijskih, poslovnih, itd.) ter druge predloge systemskih ukrepov.

Določeno je, da komisija v svoje poročilo, če oceni, da je to smiselno glede na namen in cilj preiskave, lahko vključi oziroma se ustrezno opredeli do zaključnih ugotovitev drugih neodvisnih nadzorstvenih organov, ki so predhodno izvedli nadzor projekta, ki je predmet preiskave, vendar njihovih odločitev ne more spreminjati oziroma razveljavljati.

Končno poročilo se pred posredovanjem Vladi RS in Državnemu zboru RS (šesti odstavek 6. člena) oceni z vidika ZDIJZ – torej se izločijo informacije, ki niso javnega značaja.

Posebej je določeno, da v okviru preiskave pridobljeni podatki in dokumentacija niso informacija javnega značaja do zaključka preiskave oziroma prenehanja delovanja komisije. Odstop od določb ZDIJZ je potreben zaradi systemske narave ZDIJZ, ki ne upošteva in še ni mogla upoštevati nove tipologije postopkov po predlaganem zakonu, ki niso ne klasični upravni, ne klasični inšpekcijski postopki, nikakor pa niso sodni postopki. Zadeve, ki jih bo obravnavala komisija, so področne zadeve, ki niso osredotočene na ugotavljanje odgovornosti posameznikov, ampak gre za systemski analitični pristop glede določenih področij z vidika javnega interesa. Prav tako je z organizacijskega vidika pomembno, da je vsakokratna komisija v bistvu *ad hoc* svojevrsten državni organ. Omejitev je torej začasno namenjena zaščiti interesa

preiskave in tretjih oseb. Predlagana določba šestega odstavka je povezana s prehodno določbo 24. člena predloga zakona.

Poseg v razmerju do ZDIJZ je sorazmeren - ne posega na običajno področje upravnega poslovanja komisije (stroški, storitvene pogodbe, kadrovske zadeve ipd.), temveč izloča le vsebino preiskovane zadeve same, pa še to le začasno (zaradi zaščite interesov preiskave in tretjih oseb) - do njenega zaključenega obravnavanja.

O zahtevkih po ZDIJZ odloča komisija pri čemer ji nudi strokovno pomoč s sklepom o ustanovitvi določeno osebe oziroma organizacijska enota Vlade RS. Vlada RS lahko od komisije po poteku šestih mesecev od njene ustanovitve enkrat zahteva vmesno poročilo, ki ga najkasneje v roku petnajstih delovnih dni po prejetju zahteve posreduje Vladi RS.

K 9. členu (omejitev članstva)

V 9. členu zakon zaradi zagotovitve verodostojne, nepristranske in objektivne izvedbe preiskave oziroma posameznih nalog in postopkov preiskovalne komisije določa omejitve članstva oziroma kdo ne more biti član ali sodelovati pri opravljanju nalog komisije. Omejitev je določena za osebe, ki so bile v preiskovanem projektu odgovorne osebe v času, na katerega se nanaša preiskava, ali so bile kakorkoli udeležene v organu ali organizaciji, ki je izvajala notranji ali zunanji nadzor oziroma revizijo projekta ali dela projekta, kazenskem ali drugem sodnem ali upravnem postopku, ki je v neposredni zvezi s preiskovanim projektom. Določena je tudi odklonitvena in seznanitvena dolžnost kandidatov oziroma članov preiskovalne skupine, sodelujočih oseb, zunanjih strokovnjakov postopek razrešitve oziroma takojšne prenehanje sodelovanja s takimi osebami.

K 10. in 11. členu (obseg in trajanje preiskave ter posamezni sklopi preiskave)

V 10. členu predlog zakona določa, da se preiskava lahko nanaša na posamezen del projekta ali celoten cikel projekta, ki običajno zajema faze predinvesticijske zasnove, načrtovanja, izvedbo in obratovanje, vključno s potrjevanjem poročil in revizijsko nadzorstvene aktivnosti.

V skladu s tretjim odstavkom bo komisija v primeru, ko bo med preiskavo ugotovila posel, povezano osebo ali postopek, ki niso navedeni v sklepu o imenovanju, obravnavala tudi te, če bo to potrebno za uresničitev namena in cilja preiskave.

Po predlagani ureditvi lahko komisija tekom preiskave sodeluje tudi z ustanovami ter pristojnimi ali pogodbeno angažiranimi nadzornimi, svetovalnimi ali presojevalnimi organizacijami, zasebniki in posamezniki, ter z državnimi organi in organizacijami z javnimi pooblastili, ki so pri projektu, posamezni fazi projekta oziroma zadevi, ki je predmet preiskave, sodelovali z izdajanjem kakršnihkoli soglasij, dovoljenj oziroma odločitev, ki so se nanašale na izvedljivost ali dovoljenost načrtovanja in izvajanja projekta oziroma sprejemanja dodatnih javnofinančnih obveznosti. Zaradi zagotavljanja pogojev za pravočasne in kakovostne odločitve Vlade in Državnega zbora Republike Slovenije je določen tudi 15 mesečni oziroma izjemoma skrajni 18-mesečni rok, v katerem mora preiskovalna komisija posamezno preiskavo zaključiti oziroma izdelati in posredovati Vladi RS in Državnemu zboru Republike Slovenije zaključno poročilo o preiskavi. Določeno je tudi, da nagrada članom komisije in zunanjim strokovnjakom plača po zaključku preiskave, stroški pa se bodo izplačevali sproti v skladu s predpisi, ki veljajo javno-uslužbenki sistem.

Zaradi čim bolj jasnega in določnega obsega vsebine preiskave so v 11. členu primeroma navedeni in določeni tudi posamezni elementi oziroma sklopi preiskovanega projekta oziroma zadeve, ki ji lahko posamično ali v celoti preiskava zajema.

K 12. členu (poročilo preiskovalne komisije)

V 12. členu je določena obvezna vsebina vmesnega in končnega poročila preiskovalne komisije in sicer: celovit prikaz dejanskega stanja, ugotovljena ozadja in razlogi nepravilnosti, negospodarnosti ali stroškovne neupravičenosti ali razlogi nepravilnosti, negospodarnosti in neuspešnosti načrtovanja in izvajanja projekta, pravna analiza, ocena za uveljavljanje morebitne odškodninske, kazenske, korporativne, upravne, ali disciplinske odgovornosti izvajalcev kot odgovornih oseb naročnikov, priporočila, predlogi popravljalnih ukrepov (sistemskih/normativnih, institucionalnih, organizacijskih, praktičnih), ocena komisije glede odzivnosti posameznih organov in njihovih odgovornih oseb glede tistih nepravilnosti, na katere je komisija sama opozorila druge pristojne organe tekom svoje preiskave, priloga s celovitim prikazom stroškov komisije in drugi elementi, za katere komisija oceni, da jih je potrebno posebej predstaviti ali izpostaviti v zvezi s predmetom preiskave. Zaradi transparentnosti delovanja in stroškov dela komisije je določena tudi obvezna priloga s podatki o stroških delovanja komisije, ki se prav tako trajno objavi na spletnih straneh Vlade RS.

Končno poročilo lahko, če komisija to oceni kot potrebno, vsebuje tudi: podatke o številu in statusu disciplinskih, odškodninskih ali kazenskih postopkov, ki so bodisi bili sproženi v zvezi s predmetom preiskave, bodisi je bilo odločeno, da se jih ne sproži oziroma se jih prekine; predloge morebitnih sprememb predpisov ter priporočila in predloge popravljalnih ukrepov.

Zaradi spremljanja, zlasti pa zagotavljanja učinkovitosti uresničevanja ciljev in namena preiskave, je določena obveznost Vlade RS, da v skladu s priporočili preiskovalne komisije periodično posodablja javno objavljen status implementacije priporočil iz poročila in objavi končne rezultate postopkov, ki jih je v zvezi s predmetom preiskave identificirala ali predlagala komisija in jih vodijo drugi državni organi.

Navedene določbe smiselno veljajo tudi za pripravo vmesnega poročila.

K 13. členu (izbor zunanjih izvajalcev)

V 13. členu ta zakon določa pristojnosti preiskovalne komisije, da v primeru, ko člani komisije ali zaposleni v subjektih javnega sektorja ne razpolagajo z ustreznim znanjem, potrebnim za naloge v okviru preiskave, angažira in pooblasti zunanjega strokovnjaka. Določen je način financiranja, nagrade pa se vrednotijo po kriterijih ali primerljivih kriterijih za izračun nagrade sodnim izvedencem.

Pri izbiri zunanjih izvajalcev je določena tudi vnaprejšnja dolžnost izdelave finančnega načrta z oceno predvidenih stroškov in dolžnostno upoštevanje določil ZIntPK o omejitvah poslovanja in nasprotja interesov.

K 14. členu (pridobivanje podatkov in dokumentov)

V 14. členu tega zakona je določena obveznost, da državni organi, organi samoupravnih lokalnih skupnosti in nosilci javnih pooblastil ter druge pravne osebe javnega in zasebnega prava, vključno z bankami in zastopništvi tujih pravnih oseb s sedežem na območju Republike Slovenije, ter osebami s statusom samostojnih podjetnikov posameznikov (podjetniki) ali posameznikov, ki samostojno opravljajo dejavnost (zasebniki), komisiji oziroma njenim članom, na obrazloženo zahtevo, ne glede na določbe drugih zakonov in ne glede na obliko (fizična, elektronska) podatkov, v roku, ki ga določi preiskovalna komisija, le – tej brezplačno posredujejo ali izročijo vse podatke in dokumente.

To velja tudi za podatke, ki so na podlagi veljavnih predpisov opredeljeni kot zaupni, vključno z osebnimi podatki, ki so potrebni za opravljanje zakonskih nalog preiskovalne komisije.

Na zahtevo so dolžni komisiji ali njenim pooblaščenim posameznim članom v svojih poslovnih prostorih, na kraju samem na njihovo zahtevo omogočiti kopiranje, pregled in vpogled v posamezne dokumente in evidence. Ta obveznost ne velja za podatke in dokumente, ki jih pri svojem delu v zaupnem razmerju pridobijo npr. odvetniki ali druge osebe, ki jim zakon nalaga dolžnost varovanja podatkov iz zaupnega razmerja. Glede podatkov, ki jih v okviru svojih zakonskih nalog in pooblastil zbirajo in pridobivajo državni organi na podlagi predhodne odredbe sodišča ali mednarodnega sodelovanja, in glede podatkov, katerih posredovanje bi otežilo ali onemogočilo izvajanje rednih nalog organa, pa zaproseni organ posredovanje lahko zavrne in ob tem pisno utemelji razloge, ki preprečujejo posredovanje.

K 15. členu (pisne izjave in vabljenje oseb na razgovor)

V 15. členu zakon določa tudi pooblastilo komisije za vabljenje in opravljanje razgovorov s posamezniki in pooblastilo pisnega zahtevanja pisnih izjav posameznikov o zadevi, ki je predmet preiskave. Izrecno je določeno, da namen pridobivanja pisnih izjav in opravljanja razgovorov s posamezniki ni ugotavljanje njihove individualne odgovornosti, da imajo v razgovoru položaj, ki je smiselno podoben položaju prič po zakonu, ki ureja splošni upravni postopek in da jih je komisija vnaprej dolžna opozoriti in poučiti, da niso dolžne odgovarjati na vprašanja ali pisno zahtevo če bi z odgovorom sebe ali bližnjega spravile v znatno premoženjsko škodo ali kazenski pregon.

K 16. členu (sodelovanje z drugimi državnimi organi)

Komisija lahko po določbi 16. člena tega zakona predlaga drugim pristojnim organom, da v okviru svojih pristojnosti izvedejo postopke, ugotovijo dejansko stanje glede premoženja in lastništva posameznih oseb v Republiki Sloveniji in v tujini in ukrepajo skladno s svojimi pooblastili. Obenem lahko zahteva, da ugotovitve in informacijo o morebitnih ukrepih sporočijo komisiji najkasneje v petih dneh od zaključka svojih postopkov. Organi zahtevo komisije obravnavajo prednostno. Posredovanje zahtevanih podatkov komisiji lahko organi obrazloženo pisno zavrnejo, če gre za podatke, ki so jih pridobili na podlagi odredbe sodišča in je verjetno, da bi posredovanje lahko škodovalo njihovemu postopku.

K 17. členu (mednarodno sodelovanje in pridobivanje informacij)

V 17. členu je določena možnost sodelovanja za izvajanje nalog preiskovalne komisije s tujimi organi in osebami iz pristojnost preiskovalne komisije tako, da tujim organom zaradi pridobivanja potrebnih podatkov za preiskovalne naloge oziroma preiskovanje tudi posreduje osebnostne in druge podatke.

Preiskovalna komisija po tem zakonu lahko zaprosi za podatke tujo državo neposredno ali posredno preko domačih organov; tuje varnostne organe, organe pregona, tuje pravne ali fizične osebe pa le neposredno.

K 18. členu (obveščanje pristojnih organov in javnosti)

V 18. členu je določeno, da komisija svoje ugotovitve in podatke ter dokumentacijo posreduje s predlogom ali pobudo za obravnavo in reševanje drugemu pristojnemu organu, če ugotovi nepravilnosti ali kršitve iz pristojnosti drugega organa. Organi takšno zaprosilo obravnavajo prednostno. Določeno je, da komisija obvešča javnost o stanju preiskave in svojem delu po lastni presoji in če obveščanje javnosti ne škodi interesom preiskave ali določbam o obravnavanju in objavi končnega poročila (prepoved vsebinskega prejudiciranja). Z javnostjo praviloma komunicira predsednik ali drugi član komisije, ki je za to posebej pooblaščen.

Določeno je tudi, da se podatki o prijavitelju oziroma vabljeni osebi, ki tega ne stori ali ne dovoli, ne smejo ugotavljati ali razkrivati.

K 19. členu (omejevanje nasprotja interesov)

V 19. členu predlog zakona določa dolžnostno skrb izogibanja okoliščinam nasprotja interesov pri delovanju preiskovalne komisije kot tudi pri najemanju zunanjih izvajalcev z namenom zaščite integritete komisije, preiskovalnega postopka in zaupanja v nepristransko in objektivno delo komisije. V drugem odstavku je določen ti. "kontrolni mehanizem" – odstop odločanja o zadevi, povezani z nasprotjem interesov, in razpoložljivih informacij neodvisnemu in specializiranemu zunanjemu organu - Komisiji za preprečevanje korupcije.

K 20. členu (varovanju tajnih in zaupnih podatkov)

V 20. členu tega zakona je določena dolžnost varovanja podatkov, ki jih kot tajne oziroma zaupne in varovane opredeljujejo različni predpisi in določajo pristojni organi. Ta dolžnost velja za člane komisije, zunanje izvajalce in vse druge osebe, vključno z osebami, s katerimi je bil opravljen razgovor in so med razgovorom izvedele ali pa so bile seznanjene s podatki, ki so zaupni po zakonu ali po odločitvi pristojnega organa.

K 21. členu (hramba podatkov in dokumentarnega gradiva komisije)

V 21. členu predloga zakona je določeno, da mora obdelava pridobljenih in ustvarjenih podatkov biti v skladu z namenom, zaradi katerega so pridobljeni, to je izvedba preiskave po tem zakonu, kar je v skladu s predpisi o varstvu osebnih podatkov. Namen te določbe je tudi v zagotovitvi možnosti vsak trenutek preveriti vir, čas, namen in način pridobitve in uporabe podatka, informacije, dokumentacije. S tem se omejijo tveganja za različne zlorabe in nedovoljena ravnanja. Rok hrambe podatkov pri komisiji je do zaključka preiskave in izdaje končnega poročila, za tem pa se dokumentacija s podatki in informacijami shrani pri Komisiji za preprečevanje korupcije in v roku 5 let od izdaje končnega poročila arhivira.

K 22. in 23. členu (prekrškovni organ in kazenske določbe)

V 22. členu tega zakona je določeno, da je prekrškovni organ za izvajanje postopkov o prekršku, opredeljenih v tem zakonu, Komisija za preprečevanje korupcije, v 23. členu tega zakona pa so določeni prekrški po tem zakonu, pri čemer je z upoštevanjem načela sorazmernosti, tudi glede na naravo kršitev, določena ustrezna višina glob za pravne osebe, odgovorne osebe, samostojne podjetnike posameznike, posameznike, ki samostojno opravljajo dejavnost, odgovorne osebe v državnih organih ali samoupravnih lokalnih skupnostih ter za posameznike kot navadne fizične osebe.

K 24. členu (Prehodna določba)

Predlagana prehodna določba določa, da bo šesti odstavek 8. člena predloga zakona le začasno veljal (in se uporabljal) do ureditve dostopnosti podatkov in dokumentarnega gradiva komisije kot informacij javnega značaja v Zakonu o dostopu do informacij javnega značaja. Podobna ureditev v javnem interesu je obstajala tudi v 23. členu Zakona o integriteti in preprečevanju korupcije. Gre za posebna področja izvajanja ustavnega načela pravne države (2. člen Ustave), ki se v področnih zakonih urejajo le začasno, dokler se ne uredijo kot posebne izjeme v sistemskem Zakonu o dostopu do informacij javnega značaja.

K 25. členu (začetek veljavnosti)

Ta zakon v 25. členu določa začetek veljavnosti tega zakona, in sicer bo ta zakon začel veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.